

Maluko

Injili ya Yesu Mwaiandikilwe na Maluko

Maalo ga Yoani Ywabatisage

(Mat 3:1-12, Luk 3:1-18, Yoa 1:19-28)

¹ Pano nga paitumbwa abali inannoga ya Yesu Kilisitu, Mwana wa Nnu'ngu'.

² Yaatumbwi kati mwaiandikilwe mukitabu sa nnondoli ywa Nnu'ngu' Isaya.

“Nnu'ngu' aatibaya, ‘Lola, nintuma ntumisi wangu' akulongoli, ywaalu'a kubi'kya wiso ndi'la yako.’

³ Lilobe lya mundu liyu'wanika kulupu'ngu'ti, ‘Mummi'ki wiso Bwana ndi'la yake, mugolwe simbasimba yake.’ ”

⁴ Yoani Ywabatisage aabonekine kulupu'ngu'ti, ngaala panga bandu banng'alambuki Nnu'ngu' no batisilwa li'nga basamilwe masambi gabe.

⁵ Bandu bu'ka ku nni'ma wa Yudea yoti na benekaya boti ba ku Yelusalemu baatikunyen-delya, ngabaungama masambi gabe, naywembe ngaabatisa mulibi'ndi' lya Yordani.

⁶ Yoani aabile aweti ngu'bo yaitengenesilwe kwa mandenga ga ngamia na lunga lwa liki'ngo. Kilyo sake saai njige na busi wa mmwitu.

⁷ Naywembe aatiala kabaya, “Bu'ka pangu', aaisa mwene makakala kulikoni nenga, ata ne nipwaikali lita undwa ngoi ya ilatu yake.

⁸ Nenga nimmatisa kwa masi', lakini ywembe alu'a kummatisa kwa Loo Mpeleteu."

Batisilwa no payilwa kwa Yesu
(Mat 3:13-4:11, Luk 3:21-22, 4:1-13)

⁹ Masu'ba go, Yesu aaisi bu'ka ku Nasaleti kunkoa wa Galilaya, ngabatisilwa na Yoani mulibi'ndi' lya Yordani.

¹⁰ Paapitike mumasi' bai, ngaakubona kunani kupuwanike na Loo Mpeleteu kamuulukya panani yake kati ngunda.

¹¹ Lilobe ngaliyu'wanika bu'ka kunani, "Wenga nga wa Mwana wangu' wanikupendile, ninogelilwe nawenga."

¹² Popopo Loo Mpeleteu ngannongoya ayende kulupu'ngu'ti',

¹³ ngatama kwo masu'ba alubaini kapayilwa na Ibilisi. Aabile kwo pamope na inyama ya mmwitu, nabembe malaika ngababaa kabantu-mikia.

Yesu akema alobi nsese
(Mat 4:12-22, Luk 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴ Yoani paabile muutabilwe, Yesu aayi'i ku Galilaya ala abali inannoga ya Nnu'ngu' kabaya,

¹⁵ "Nsimu wawalondolilwe utimile, na Uku-lungwa wa Nnu'ngu' wegelile. Munng'alambuki Nnu'ngu' na kwiu'bi'lya abali inannoga!"

¹⁶ Yesu paabile kapi'ta mbwega ya litanda liku'lu' lya ku Galilaya, aabweni alobi abi'li' Simoni na Andelea nnunawe kabaloba omba kwa lupi'li'li'. ¹⁷ Yesu ngaabakia, "Mungi'ngame nane nalu'a kumpanga mwaalobi ba bandu."

18 Popopo ngabaileka mbi'li'li' yabe na kunki'ngama.

19 Paayi'i nnu'ngi' pasene aabweni Yakobi na Yoani, bana ba Zebedayo. Nabembe baai mungalaba kabanogeya mbi'li'li' yabe.

20 Popopo Yesu ngaakema, nabembe ngabaaleka tati' babe mungalaba pamope na apangakasi na kunki'ngama.

Mundu mwene moka
(Luk 4:31-37)

21 Ngabaika kukilambo sa Kapernaumu, na palyaaikite lisu'ba lya Sabato, Yesu ayingi munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' no tumbwa yi'gana.

22 Bandu boti pabannyu'wine baatisangala muno kwa mayi'gano gake, mwanjaa aayi'gineli kati balimu ba salya ya Musa, ila kati ntawala.

23 Popopo mu'lu' munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' ngapitya mundu mwene moka katu'ndu'bi'ya lilobe,

24 “Ubile na ki'li' na twenga, wenga wa Yesu wa ku Nasaleti? Buli, wisi? Nikutangite wenga wanyai. Wenga nga wa Mpeleteu wa Nnu'ngu'!”

25 Yesu ngaankalipya yu'lu' moka kabaya, “Ndu'ti! Ummu'ke mundu yu'.”

26 Bai, aywo moka ngaantikatika mundu ywo, bu'kapo ngali'la kwa lilobe liku'lu', ngammu'ka.

27 Bandu boti baatisangala, ngabalaluyana, “Aga nga makowe gani? Buli, nga mayi'gano gayambi? Mundu yu' abi na amuli yo amulisa ata moka, nagembe gendakunnyu'wa!”

28 Abali ya Yesu ngaiyu'wanika kwa kiyu'ngu'ya mu Galilaya yoti.

*Yesu atepwa bandu baingi
(Mat 8:14-17, Luk 4:38-41)*

29 Ngabapita munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' no yenda ntawalia mpaka kasabe ki Simoni na Andelea, Yakobi na Yoani baayi'i pamope nabo.

30 Bai, mau' yumo, nkiwe Simoni aai pakindanda kaminya oma ngali'. Yesu paikite bai, ngabammakia abali yo.

31 Yesu ngannyendelya aywo mau' na kunkamwa luboko, ngantu'ndu'bi'ya. Yi'lu' oma ngayu'yu'ki'lwa, ngatumbwa kwatumikia.

32 Kitamwiyo, lisu'ba paliswikite, ngabannetya Yesu atamwe boti na bandu babaalobi moka.

33 Bandu boti ba kilambo si'lu' ngabakon-golekana paniango.

34 Naywembe Yesu ngaatepwa bandu bambone babaabile na matamwe mbali'mbali', agabi'ngite moka maingi. Lakini aagayi'ki'tiyeli longela kili'be kwa mwanjaa baai bantangite panga ywembe nga nyai.

*Yesu aala ku Galilaya
(Luk 4:42-44)*

35 Pammalau' yake bulabula, Yesu aatiumuka no bu'ka yenda pandu pakiyi'ki'ya li'nga sali.

36 Simoni na aine ngabayenda kumpala.

37 Pabankolile, ngabammakia, "Bandu boti bendakupala."

38 Yesu ngaabakia, "Tubu'ke kuilambo yi'ngi' ya papipi nikaale kwo kai', kwa mwanjaa niisi kwa kitumbu so."

³⁹ Bai, ngayenda kila pandu akwo ku Galilaya kaala mumayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu' no bi'nga moka.

*Yesu antepwa mundu mwene matana
(Mat 8:1-4, Luk 5:12-16)*

⁴⁰ Mundu yumo mwene matana annyendeli Yesu, ngakilikita, ngannu'ba, “Mana upendile, wendakombwa kunitepwa li'nga nipeleteke!”

⁴¹ Yesu ngammi'kya kiya, ngagolwa luboko lwake, ngankunywa na kummakia, “Mbala up-eleteke.”

⁴² Popopo mundu ywo ngayu'yu'ki'lwa galu' matana, naywembe ngapeleteka.

⁴³ Bu'kapo Yesu ngankwi'li'ka abu'ke kiyu'ngu'ya kwa kummakia,

⁴⁴ “Pi'kania, kaneummakie mundu ywoywoti likowe li'no. Ila uyende ukailaye kwa mpi'ndo ywa dini na ukapiye salaka kwo peleteka kwako, kati mwaamulise Musa kong'ondelya panga utepulilwe.”

⁴⁵ Lakini aywo mundu ngayenda no tumbwa bambia makowe go kila pandu no baya makowe gambone. Kwa nyo, Yesu akombwili kai' yingya mukilambo sosoti mpu'la, aapalikwe tama panja pandu pakiyi'ki'ya. Ata nyo, bandu ngabannyen-delya bu'ka kila lwingo.

2

*Yesu antepwa mundu ywatombolwike
(Mat 9:1-8, Luk 5:17-26)*

¹ Bu'ka pa masu'ba nsi'si', Yesu aki'li'bu'ki ku Kapernaumu, bandu ngabayu'wa panga aabile pakaya.

² Bandu bambone ngabakongolekana palu', tumbulya nnyumba mpaka paniango. Yesu paabile kaalya mayi'gi'yo ga Nnu'ngu',

³ bandu nseke bannetike mundu yumo ywatombolwike abile mpu'tu'lwa mulikai.

⁴ Kwa kitumbu sa uyolou wa bandu, bakombwili kumpeleka papipi na Yesu. Bai, ngabaotwa mwagala wawaabile panani ya Yesu. Pabaabile bapatike lipala, ngabamweleya aywo mundu.

⁵ Yesu paabweni imani yabe ngangamau, ngammakia yu'lu' mundu ywatombolwike, "Mwana wangu', usamilwe masambi gako."

⁶ Bi'ngi' ba balimu ba salya ya Musa babaabile batami palu' ngabagania mummyoyo yabe,

⁷ "Akombwabuli baya nyo? Ankupulu Nnu'ngu'! Ntu'pu' mundu ywakombwa samya sambi ila Nnu'ngu' kisake."

⁸ Popopo Yesu ngakwipwa maganiyo gabe, ngaabakia, "Mboni mugania nyo mummyoyo yinu?"

⁹ Nga lyaku' lyalibile kwani muno, kummakia mundu yu' ywatombolwike, 'Usamilwe masambi gako,' au kummakia, 'Uyi'me! Utole likai lyako utyange'?

¹⁰ Bai, mbala mutange panga Mwana wa Mundu abile na utawala wa kwasamya bandu sambi padunia." Apo ngammakia aywo mundu ywatombolwike,

¹¹ "Nikubakia uyi'me, utole likai lyako uyende

kasako!"

¹² Popopo, bandu boti baabile kabannola aywo mundu mwayi'ma, tola likai lyake no bu'ka. Boti ngabasangala na kunkwi'ya Nnu'ngu' kababaya, "Tunalibonali likowe kati li'no."

*Lawi endakemelwa
(Mat 9:9-13, Luk 5:27-32)*

¹³ Yesu ayi'i kai' mbwega ya litanda liku'lu' lya Galilaya. Lipi'nga lya bandu ngalinnyendelya, naywembe ngatumbwa kwayi'gana.

¹⁴ Paabile kapi'ta, ngammona Lawi, mwana wa Alufayo, atami muopisi ya alonga koli. Yesu ngammakia, "Ungi'ngame." Lawi ngayi'ma, nganki'ngama.

¹⁵ Yesu paabile kalya munyumba ya Lawi, alonga koli baingi na bene sambi baabile kabalya pamope naywembe na banamasi' bake, kwa mwanjaa kwai na bandu baingi babaabile kabanki'ngama.

¹⁶ Bai, bi'ngi' ba balimu ba salya babaabile Mafalisayo baamweni Yesu kalya pamope na alonga koli na bene sambi. Ngabaalaluya banamasi' bake, "Kwa mwanjaa buli alya pamope na alonga koli na bene sambi?"

¹⁷ Yesu paayu'wine, ngaabakia, "Bandu bene ukoto bapalali nng'anga, babampala nng'anga balu' bababile atamwe. Niisili kwakema bandu anogau ila bene sambi."

*Likowe lyo bu'kana no punga
(Mat 9:14-17, Luk 5:33-39)*

¹⁸ Banamasi' ba Yoani Ywabatisage na Mafalisayo baabile kabapunga. Bai, bandu ngabaisa

kunnaluya Yesu, “Kwa mwanjaa buli banamasi' ba Yoani na ba Mafalisayo bendapunga lakini banamasi' bako bapungali?”

¹⁹ Yesu ngayangwa, “Buli, babakokilwe kulisengele bapalikwa pungu ku'no babile pamope na nkobeki? Pababaa pamope na nkobeki bapalikwali pungu.

²⁰ Lakini nsimu walu'a ika wo bu'yi'lwa nkobeki kwa akokelwe, na nsimu wo ngapabalu'a pungu.

²¹ “Ntu'pu' mundu ywabi'ka kibamba sayambi' mungu'bo ngona. Mana apangite nyo kibamba sayambi' sapopwana ayo ngu'bo ngona, no popwanika kwake kwamambulya muno.

²² Wala bandu bayi'yali divai yayambi' mumapu'tu' magona. Mana bapangite nyo divai yalu'a puwana ago mapu'tu', na yembe divai pamope na mapu'tu' yaalabika. Divai yayambi' iyi'yi'lwa mumapu'tu' gayambi'!”

Makowe ga Lisu'ba lya Sabato

(Mat 12:1-8, Luk 6:1-5)

²³ Lisu'ba limo lya Sabato ya Ayahudi, Yesu aabile kapi'ta mumigunda ya ngano. Banamasi' bake ngabatumbwa ti'kwa yeyo ya ngano.

²⁴ Bai, Mafalisayo ngabammakia Yesu, “Lola, mwanjaa namani banamasi' bako bapanga likowe lyalikanilwa lisu'ba lya Sabato?”

²⁵ Yesu ngaayangwa, “Buli, munasomali mwaa-pangite Daudi pamope na aine pabaabile na njala?

²⁶ Abiatali paabile mpi'ndo nku'lu' ywa dini, Daudi aayingi munyumba ya Nnu'ngu'

no lya makati mapeleteu na kwapeya aine. Yayi'ki'tilweli mundu lya makati go, ila api'ndo ba dini bai."

²⁷ Bai Yesu ngaabakia, "Lisu'ba lya Sabato lyabi'kilwe kwa bandu, na kwenda bandu baabi'kilwe kwa lisu'ba lyo lili.

²⁸ Kwa nyo, Mwana wa Mundu nga Bwana wa Sabato."

3

*Yesu antepwa mwene luboko lwalutombolwike
(Mat 12:9-14, Luk 6:6-11)*

¹ Yesu aayingi kai' munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' na amo kwaabile na mundu yumo mwene luboko lutomboloka.

² Mafalisayo baabile kabanni'nda bammone kantepwa mundu ywo lisu'ba lya Sabato ya Ayahudi, li'nga kunsitakya.

³ Yesu ngammakia yu'lu' mundu mwene luboko lutomboloka, "Wise pano pakatikati."

⁴ Bu'kapo ngaalaluya, "Salya yendayi'ki'ti'a panga manogau au maakau lisu'ba lya Sabato? Tepwa au bulaga?" Lakini bembe baayangwili kikowe.

⁵ Yesu ngaabu'nju'lya minyo kwa nyongo kanyopa kwa kitumbu sa unonopau wa myoyo yabe, ngammakia yu'lu' mundu, "Golwa luboko lwako." Ngalogolwa na lwembe ngalupanga lukoti.

⁶ Popopo Mafalisayo ngabapita panja, panga kitamo pamope na bandu ba kipi'nga sa Helode li'nga pala ndi'la ya kummulaga Yesu.

Kipi'nga sa bandu mbwega ya litanda liku'lu'

⁷ Yesu pamope na banamasi' bake ngababu'ka yenda mbwega ya litanda liku'lu' lya Galilaya, na kipi'nga kiku'lu' sa bandu satikunki'ngama. Bandu bo baaumi Galilaya, Yudea,

⁸ Yelusalemu, Idumea, kwiya' ya libi'ndi' lya Yordani, Tilo na Sidoni. Bandu bo baingi ban-nyendeli Yesu kwa kitumbu baayu'wine makowe maingi gaagapangite.

⁹ Yesu ngaabakia banamasi' bake bammi'ki wiso ngalaba yimo li'nga kipi'nga sa bandu sakane kumpapania.

¹⁰ Aatikwatepwa bandu baingi, na atamwe bambone babaabile kabampapania li'nga bankunywe.

¹¹ Na bandu babaalobi moka baatu'i pai' kila pabaamweni Yesu kabau'bu'ya malobe, "Wenga nga wa Mwana wa Nnu'ngu'."

¹² Lakini Yesu ngagaamulisa kwa ukali' panga kanebannyu'waniye kwa bandu.

Yesu asawa atumilwe ku'mi na abi'li'
(Mat 10:1-4, Luk 6:12-16)

¹³ Yesu au'bwike kukitu'mbi', ngaakema bandu baapalike nabembe ngabannyendelya.

¹⁴ Ngaasawa bandu ku'mi na abi'li' nkati yabe, li'nga atame nabo na kwatuma ala,

¹⁵ na kwapeya uweso wo bi'nga moka.

¹⁶ Bai, ku'mi na abi'li' babaasaulilwe nga aba Simoni (ywaapeyilwe na Yesu lina lya Petili),

¹⁷ Yakobi na Yoani bana ba Zebedayo (Yesu aapei lina lya Boanerge lombolya kwake, "Bana ba njai"),

¹⁸ Andelea, Pilipi, Batolomayo, Matei, Tomasi, Yakobi mwana wa Alufayo, Tadei, Simoni wa kipi'nga sa Mazeloti na

¹⁹ Yuda Isikalioti yu'lu' ywaansongi Yesu.

Yesu na Belisebuli

(Mat 12:22-32, Luk 11:14-23, 12:10)

²⁰ Bu'kapo Yesu ayi'i kasake. Bandu bambone baatikongolekana kai', kwa kitumbu so ywembe na banamasi' bake baakombwili ata lya kilyo.

²¹ Bai, alongo bake pabaayu'wine makowe go ngabayenda kuntola kwa mwanjaa babayage panga ai na lilalu'.

²² Nabembe balimu ba salya babaabu'i ku Yelusalemu ngababaya, "Ai na Belisebuli! Agabi'nga moka kwa makakala ga mpi'ndo wa moka."

²³ Apo Yesu ngaakema na kwabakia kwa ngongo, "Ibilisi akombwabuli kwibi'nga mwene?"

²⁴ Mana ipangite utawala gumo ubaganike iku'ta iku'ta, utawala wo waalu'a kondali.

²⁵ Kai' mana ipangite alongo bamo babaganike iku'ta iku'ta, ulongo wo waalu'a kondali.

²⁶ Bai manaitei utawala wa Ibilisi ubaganike iku'ta iku'ta waalu'a kondali, na wayomoka.

²⁷ "Lakini ntu'pu' mundu ywakombwa kuitangya nyumba ya mwene makakala na kumpokonywa mali yake, ila ipalikwa wi'ti' antabe aywo mundu mwene makakala, bu'kapo ngapaalu'a kombwa kumpokonywa ili'be yake.

²⁸ "Kakape nimmakianga, bandu baasamilwanga masambi gabe goti na ata mayi'gi'yo gabe ga kupulu,

²⁹ lakini ywalongela maakau kwa Loo Mpeleteu, asamilwali katu, aywo ai na ukumu ya sambiyangayomoka.”

³⁰ (Yesu aalongei go kwa kitumbu baabile kababaya panga, “Ai na moka.”)

Mau' na anunabe Yesu
(Mat 12:46-50, Luk 8:19-21)

³¹ Mau' bake Yesu na anunabe baaikite palu', ngabayi'ma panja na kuntuma mundu yenda kunkema.

³² Bandu bambone baatami po kabanti'li'ta. Bai, ngabammakia, “Lola, mau' bako na anunabo bai panja, bapala kukubona.”

³³ Yesu ngaayangwa, “Mau' bangu' na anunangu' nga kinyai?”

³⁴ Apo ngaalola bandu babanti'li'tike kabaya, “Lolange, mwenga nga mwakina mau' bangu' na mwakina nnunangu'!

³⁵ Mundu ywoywoti ywapanga gapala Nnu'ngu', aywo nga nku'lwangu', nnu'mbwangu' na mau' bangu'.”

4

Lukongo lwa mpandi
(Mat 13:1-9, 8:4-8)

¹ Yesu atumbwi yi'gana kai' abile mbwega ya litanda liku'lu' lya Galilaya. Lipi'nga liku'lu' lya bandu baakongolekine papipi nakwe, kwa nyo ngayingya mungalaba no tama. Bandu boti ngababa batami kuuyu'mu', mbwega ya litanda liku'lu'.

² Yesu aayi'ganie makowe gambone kwa ngongo, na mumayi'gano gake aabakiye,

³ “Mupi'kaniange! Mpandi yumo aayi'i panda mbeyu.

⁴ Paabile kamisa, mbeyu yi'ngi' yaatu'mbu'ki mudi'la na iyuni ngabaisa sonywa.

⁵ Yi'ngi' yaatu'mbu'ki pamaliwe pangali ukando wambone, mbeyu yo yasi'yiteli balika kwa mwanjaa ukando wo wayendekiyeli.

⁶ Lilumu palyaibalile muno mitombo yo ngaiyu'ma, kwa mwanjaa ngi'ga yake yatotili mubwi'.

⁷ Yi'ngi' yaatu'mbu'ki pakatikati ya mimimwa, na mimimwa yaatiku'la na mitombo ngaitola kikolo mpaka yaakombwili yela.

⁸ Yi'ngi' yatu'mbu'ki paukando unannoga yaat-ibalika no ku'la no piya mauno, yimo nombo salasini, yimo sitini na yi'ngi' mya.”

⁹ Bu'kapo ngaabakia, “Mwene makutu go yu'wa na ayu'we!”

Mabinio ga ngongo

(Mat 13:10-17, Luk 8:9-10)

¹⁰ Pabaabile kisabe, banamasi' ku'mi na abi'li' ba Yesu, pamope na bandu babaabile mbwega yake, ngabannaluya mwailombolya ngongo yi'lu'.

¹¹ Naywembe ngaabakia, “Mwenga muyaliwite kugatanga makowe gangaumukulilwa ga Uku-lungwa wa Nnu'ngu', lakini balu' bababile panja babakiyilwa kila kili'be kwa ngongo,

¹² li'nga

‘Kakape balole, lakini babonali.

Kakape bayu'we, lakini bakwipwali.
Mana buli bakanng'alambukya Nnu'ngu',
naywembe alu'e kwasamya.' "

*Yesu aawanikia lukongo lwa mpandi
(Mat 13:18-23, Luk 8:11-15)*

¹³ Bai Yesu ngaalaluya, "Buli, mwenga mu-natangali lukongo lu'no? Mwakombwabuli tanga lukongo lwi'ngi'?"

¹⁴ Mpandi apanda liyi'gi'yo lya Nnu'ngu'.

¹⁵ Mbeyu yaitu'mbu'ki mundi'la nga kati bandu babaliyu'wa liyi'gi'yo lya Nnu'ngu', lakini popopo Ibilisi endaisa na kulibu'ya liyi'gi'yo li'lu' lyali-pandilwe nkati yabe.

¹⁶ Bandu bi'ngi' nga kati mbeyu yaipandilwe pa maliwe. Pabaliyu'wa liyi'gi'yo lya bai, balipokya kwo napusika.

¹⁷ Lakini liyingilikali no bi'ka ngi'ga nkati yabe, balikamwa kwa masu'ba masene bai, na mana kupitike tabu au ngu'su'mbu' kwa kitumbu sa liyi'gi'yo lya, popopo baileka imani.

¹⁸ Bandu bi'ngi' nga kati mbeyu yaitu'mbu'ki pamimimwa. Nga kati balu' babaliyu'wa liyi'gi'yo lya,

¹⁹ lakini bembe bagania muno makowe ga padunia yi'no, bautilwa no minyikia mali na tamaa mbali'mbali'. Ago goti ngagalipanga li'lu' liyi'gi'yo likombale no pu'ngwa makakala go panga kasi.

²⁰ Lakini bi'ngi' nga kati mbeyu yaipandilwe muukando nnogau. Aba nga babaliyu'wa liyi'gi'yo, ngabalipokya no piya mauno. Bi'ngi' salasini, bi'ngi' sitini na bi'ngi' mya."

Lukongo lwa kimuli sakiwi'ki'lilwe
(Luk 8:16-18)

²¹ Yesu ngayendelya kwabakia, “Buli, bandu bakoya kimuli nnyumba na kukiwi'ki'lya kitu'ndu' au kukibi'ka mmu'ngu'? Lili! Ila bakibi'ka papatu'ndu'bile.

²² Bai, kila sakiyilwe salu'a bonekana, sakiwi'ki'lilwe salu'a umukulwa.

²³ Mwene makutu go yu'wa, na ayu'we!”

²⁴ Ngaabakia kai, “Mupi'kani wiso! Kili'ngo si'si'lu'si'lu' samwali'ngya bandu bi'ngi' nga samwalu'a li'ngi'lwa kai' no yongekeyelwa.

²⁵ Ywabile na kili'be alu'a yongekeyelwa, ywangali kili'be ata si'lu' sabile naso saatolelwa.”

Lukongo lwa mbeyu yaibalika

²⁶ Yesu ngayendelya longela, “Ukulungwa wa Nnu'ngu' ulandana na mundu ywapandike mbeyu munng'unda.

²⁷ Masu'ba goti endegonja no yumuka na mbeyu yatibalika no ku'la. Lakini atangiteli panga ipangikabuli.

²⁸ Ukando ngawipangia mitombo ku'la no piya yeyo. Ilongolya wi'ti' ipuka lyakapi, bu'kapo seyo na kuundi'la lunombo museyo.

²⁹ Nombo yo mana ikelile, apo mundu atumbwa una kwa mwanjaa nsimu wo una wikite.”

Lukongo lwa mbeyu ya aladali
(Mat 13:31-32,34, Luk 13:18-19)

³⁰ Kai' Yesu ngabaya, “Ukulungwa wa Nnu'ngu' tuulandanie na ki'li'? Tuuawanikiye kati lukongo gani?

³¹ Ubile kati mbeyu ya aladali, mwaibile njene kulikoni mbeyu yi'ngi' yoyoti.

³² Lakini mana upandilwe no balika, upanga nkongo nku'lu'. Ndambi' yake ipanga ngu'lu' ata kiiyuni bendakombwa senga iyumba yabe mumwili wake."

³³ Yesu aalongi na bandu mayi'gi'yo gake kwa ngongo yi'ngi' yambone yaibile kati yo, bu'kana na mwabakombwi yu'wa.

³⁴ Aalongi nabo sosoti wangali tumya ngongo, lakini paabile na banamasi' bake bai aabile kaawanikia kila kili'be.

*Yesu aamulisa kimbu'nga kikotoke
(Mat 8:23-27, Luk 8:22-25)*

³⁵ Lisu'ba lyolyolyo kitamwiyo, Yesu ngaabakia banamasi' bake, "Tuloke litanda liku'lu' tuyende kwiyi'."

³⁶ Bai, ngabalileka lipi'nga li'lu' lya bandu na kumpu'twa Yesu mungalaba yaabile. Na mungalaba gi'ngi' gaatikunki'ngama.

³⁷ Kimbu'nga kikali' satumbwi pukatya, mawi'mbi' ngagaiku'mbwa yi'lu' ngalaba na ngaitumbwa twi'lya masi'. ³⁸ Yesu aabile nsu'gu' ya ngalaba, agonjike no yegekyo ntwe wake pakiyegekyo. Bai, banamasi' ngabannyumuya na kummakia, "Mwalimu, utangite panga twenga twendawaa?"

³⁹ Bai, ngayumuka ngaukalipya gu'lu' nsunga na kugaamulisa mawi'mbi', "Tama liki! Tu'ya!" Apo kimbu'nga ngakikotoka no tama liki.

⁴⁰ Bu'kapo Yesu ngaabakia banamasi' bake, "Mboni mwendayogopa? Buli, ntu'pu' imani?"

⁴¹ Nabembe ngabayogopa muno, ngababa kabalaluyana, “Ayu' nga nyai, ata nsunga na mawi'mbi' gendakunnyu'wa?”

5

Yesu abi'nga moka kwa mundu
(*Mat 8:28-34, Luk 8:26-39*)

¹ Bai, ngabaika munni'ma wa Agelasi, kwiya' ya litanda liku'lu'.

² Yesu paaulwike bai mungalaba, popopo ngakwembana nakwe mundu yumo ywaalobi moka aumi kumasiko.

³ Mundu ywo atamage kumasiko na ntu'pu' mundu ywaakombwi kuntaba, ata kwa nyololo.

⁴ Baatikuntaba mundu ywo kwa pingwi na minyololo, lakini kila pabantaba, aatikwikutwana minyololo yo na kwiti'kwana pingwi yo, wala ntu'pu' mundu ywaakombwi kunkanikiya.

⁵ Kilo na muntwekati atamage kumasiko na muitu'mbi' kakemelya na kwitema kwa maliwe.

⁶ Paamweni Yesu kwa kuutalu, aatikummutukya no kilikita nnu'ngi' yake

⁷ kalongela kwa lilobe liku'lu', “Ubile na ki'li nanenga, wenga wa Yesu, Mwana wa Nnu'ngu' ywabile panani ya ili'be yoti. Kwa lina lya Nnu'ngu' nikulu'ba kaneuniku'su'mbwe!”

⁸ (Aalongei nyo kwa mwanjaa Yesu ammakie, “Moka, mmu'ke mundu yu’.”)

⁹ Yesu ngannaluya, “Lina lyako wanyai?” Naywembe ngayangwa, “Lina lyangu' na ‘Yesi,’ lombolya twenga twabambone.”

¹⁰ Bu'kapo ngannu'ba Yesu panga kaneagabi'nge moka go munni'ma gu'lu'.

11 Na palu' pakitu'mbi' sa papipi paabile na lipi'nga lya magu'be kabaipalya ilyo.

12 Bai, ago moka ngagannu'ba panga, "Utuyi'ki'ti'e li'nga tukaayingi balu' magu'be."

13 Naywembe ngagayi'ki'ti'ya. Bai, galu' moka ngagabu'ka kwa yu'lu' mundu no yingya kwa magu'be. Magu'be gagaabile elupu ibi'li' gaaeli pakitu'mbi' mpaka pa litanda liku'lu', ngagatum-bukya mumasi' no swikya.

14 Asungi ba galu' magu'be baatitila, ngabaliyaulya likowe lyo mukilambo na mumi-gunda. Bandu ngabaisa lola gagaapitike.

15 Ngabannyendelya Yesu, ngabammona na mundu yu'lu' ywaabile alobi moka atami, aweti ngu'bo na malango gake ganki'li'bu'kile, ngabayogopa.

16 Bandu babaalibweni likowe lyo, ngabaawanikia bi'ngi' makowe gagampatike aywo mundu ywaalobi moka na abali ya galu' magu'be.

17 Bai ngabatumbwa kunnu'ba abu'ke munni'ma wabe.

18 Yesu paabile kau'bu'ka mungalaba, yu'lu' mundu ywaalobi moka ngannu'ba balongwane.

19 Lakini Yesu aatikunkania. Paali pake ngam-makia, "Uyende kaya kwa alongobo, ukabakiye makowe goti Bwana gakupangile na mwakubi'ki kiya."

20 Bai, mundu ywo ngayenda awanikia akwo Dekapoli makowe goti gaapangilwe na Yesu, na bandu boti baatisangala.

*Biti Yailo na nnwawa yumo bendayu'yu'ki'lwa
(Mat 9:18-26, Luk 8:40-56)*

²¹ Yesu aloki kai' liyi' li'ngi' lya litanda liku'lu' lya Galilaya kwa ngalaba. Lipi'nga lya bandu ngalikongolekana nnu'ngi' yake, nay-wembe abile ayi'mi mbwega ya litanda liku'lu'.

²² Bu'kapo ngaisa mundu yumo nku'lu' ywa nyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' ywakemelwage Yailo. Paamweni Yesu, ngaitaikulya nnu'ngi' yake,

²³ nganku'ku'li'kya kabaya, “Biti wangu' nsene endakomya. Sondesonde nikulu'ba tubu'ke ukammi'ki moko gako li'nga ayu'yu'ki'lwe no lama.”

²⁴ Bai, Yesu ngayenda pamope nakwe. Bandu baingi baatikunki'ngama na ngababa kabapati-gana kila pandu.

²⁵ Na nkati yabe kwabile na nnwawa yumo mwene utamwe wa nkongomokwa kwa myaka ku'mi na ibi'li'.

²⁶ Nnwawa ywo aatiauka muno kwo yenda kwa mapundi bambone. Pamope no panga aatumi mali yake yoti, ayu'yu'kilweli ila ayendeli minya muno.

²⁷ Paayu'wine abali ya Yesu, nnwawa ywo aatiisa no yingya pakatikati ya lipi'nga lya bandu kusu'gu' ya Yesu no kunywa ngu'bo yake.

²⁸ Aapangite nyo kwa mwanjaa aabaite pam-woyo wake panga, “Mana nikunywile ngu'bo ya Yesu bai, nalu'a yu'yu'ki'lwa.”

²⁹ Popopo nkongomokwa wake ngauyu'ma na ngaibona payi'ga yake panga payu'yu'kilwe.

³⁰ Popopo Yesu ngakwipwa panga makakala gaammu'i. Bai ngaligalambukya li'lu' lipi'nga lya bandu, ngalaluya, "Nyai ywakunywi ngu'bo yangu'?"

³¹ Banamasi' bake ngabannyangwa, "Wendakwabona bandu mwabakupapania! Mbona ulaluya nyai ywakukunywile?"

³² Lakini Yesu ayendeli linga, li'nga ammone nyai ywapangite nyo.

³³ Apo yu'lu' nnwawa atangite gagampatike, ngapitya kwo lendema kayogopa, ngaitaikulya nnu'ngi' ya Yesu no baya ukakape woti.

³⁴ Yesu ngammakia, "Biti, imani yako ikutepwile. Uyende kwa amani, utamwe wako uyu'yu'kilwe."

³⁵ Yesu paabile balo kalongela, bandu baaisi bu'ka kunyumba ya Yailo, ngabammakia, "Biti wako ayomwike. Kwa buli uyendelya kumwauya mwalimu?"

³⁶ Lakini Yesu api'kanili mayi'gi'yo gabe, ngammakia Yailo, "Kaneuyogope, uu'bi'li bai."

³⁷ Wala annyi'ki'tiyeli mundu ywoywoti longwana nakwe ila Petili, Yakobi na Yoani nnunawe.

³⁸ Pabaaikite kunyumba yake, Yesu ngayu'wanda'ndu'ti, kili'lo no lombola muno.

³⁹ Ngayingya nnyumba ngaabakia, "Mboni mpanga ndu'ti no li'la? Biti anawaali ila atigonja bai."

⁴⁰ Bembe ngabamweka kwa kunsalawa. Bai ngaabi'ngya panja boti, ngaatola abelei ba yu'lu' biti na balu' banamasi' bake yingya ku'lu' kuswi kwaabile aywo biti.

⁴¹ Bu'kapo ngankamwa luboko, ngammakia, “Talita, koumu,” lombolya kwake, “Biti, nikubakia, uyumuke!”

⁴² Popopo biti ywo ngayi'ma, tumbwa tyanga. (Aabile ywa nng'elo wa myaka ku'mi na ibi'li'.) Apo bandu baatisangala pi'ta.

⁴³ Yesu ngaaking'indya kanebammakie mundu likowe lyo. Bu'kapo ngaabakia bampei kilyo aywo biti.

6

Yesu endakanilwa akwo ku Nasaleti (Mat 13:53-58, Luk 4:16-30)

¹ Apo Yesu ngabu'ka akwo, buyangania kukil-ambo sake sa ku Nasaleti pamope na banamasi' bake.

² Paliikite lisu'ba lya Sabato ya Ayahudi, ngatumbwa yi'gana munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu', na bandu baingi pabannyu'wine baatisangala. Nabembe ngabalaluya, “Mundu yu' apatike kwaku' makowe aga goti? Ayi' ilimu yatumya ya sampuli yaku'? Kwa makakala gani apanga mangelongo goti ga?

³ Buli, kanga yu'lu' selemala li, mwana wa Malia? Na alongobe nga Yakobi, Yose, Yuda na Simoni au lili? Akina alu'mbu'be boti babileli na twenga pano?” Nabembe ngabausika muno kwa kitumbu sake, ngabakana kumwu'bi'lya.

⁴ Yesu ngaabakia, “Nnondoli ywa Nnu'ngu' endaisimilwa kila pandu, lakini munni'ma wake na panyumba yake aisimilwali!”

⁵ Kwa nyo, Yesu aakombwili panga mangelongo, ila aabi'ki maboko atamwe asene na kwatepwa.

⁶ Naywembe ngasangala muno kwa kitumbu sa bembe kotoka baa na imani ata pasene.

Yesu atuma banamasi' ku'mi na abi'li'
(Mat 10:5-15, Luk 9:1-6)

Bu'kapo Yesu aityangili ilambo ya palu' papipi, kaayi'gana bandu.

⁷ Ngaakema balu' banamasi' ku'mi na abi'li', ngatumbwa kwatuma abi'li' abi'li' na kwapeya uweso wo bi'nga moka.

⁸ Ngaalagya panga, “Mumwanja winu kanemutole kili'be sosoti ila pimbo bai. Kanemutole likati wala utingo, wala mbanje muiwindu yinu.

⁹ Muwalange ilatu, lakini kanemupu'twe nganju yo galambwa.”

¹⁰ Kai' ngaabakia, “Nyumba yoyoti yabaalu'a kunkemya, mwaatame po mpaka pamwaalu'a bu'ka pandu po.

¹¹ Na pandu popoti pabaalu'a kotoka kunkemya au kumpi'kanianga, mwaabu'ke po no kung'unda lyu'ku'mbi' mumagu'lu' ginu, kati kwakwi'li'ka panga Nnu'ngu' endakana.”

¹² Kwa nyo ngababu'ka no ala panga bandu boti bapalikwa galambuka na kugaleka masambi gabe.

¹³ Ngababi'nga moka maingi no tepwa atamwe baingi kwa kwapakaya mauta.

Kiwo sa Yoani Ywabatisage
(Mat 14:1-12, Luk 9:7-9)

14 Bai, Nkulungwa Helode ngayu'wa abali yo, kwa mwanjaa lina lya Yesu lyaabile liyu'wanike lwingo lwoti. Bi'ngi' babe baabile kababaya, “Yoani Ywabatisage atiyu'ka bu'ka kuuwi'li, nga kitumbu sa makakala ga gagapanga kasi nkati yake.”

15 Bi'ngi' baabaite, “Mundu yu' nga Elia.” Bi'ngi' baabaite, “Ayu' nga nnondoli ywa Nnu'ngu' kati alondoli bi'ngi' ba kwai'mbu'.”

16 Lakini Helode paayu'wine abali yi', ngabaya, “Ayu' nga Yoani Ywabatisage, ywanaansinjite, atiyu'ka bu'ka kuuwi'li.”

17 Helode aapiyite amuli ya kummoywa Yoani na kummi'ka munyumba ya atabilwe. Aapangite nyo kwa kitumbu sa Helode kunkobeka Helodia ywaabile nnyumbo wa Pilipi nku'we.

18 Yoani ammakie Helode panga, “Mwilo wenga kunkobeka nnwawa ywaakobekilwe na nku'go.”

19 Bai Helodia ngaansukya muno Yoani, ngapala kummulaga lakini aakombwili,

20 Helode aannyogwipe Yoani kwa mwanjaa aatangite panga ywembe mundu mwene aki na mpeleteu, kwa nyo ngaani'ndi'la. Helode pannyu'wine Yoani, aatiauka muno pamope no panga aapulaike kumpi'kania.

21 Bai, lisu'ba limo Helodia aapatike ndi'la ya kummulaga Yoani. Lisu'ba lyo lyabile lya si'li'ku'si'li'ku' ya ngu'mbu'ku'mbu' yo belekwa kwa Helode, na Helode aakemite ayi'mi'li'ki bake, api'ndo ba asikali na api'ndo ba nkoa wa Ku Galilaya.

22 Biti wake Helodia payingile, aatiina, ngampulaisa Helode pamope na ageni bake. Nkulungwa Helode ngammakia yu'lu' biti, "Unilu'be kili'be sosoti saupala, nanenga nilu'a kupeya."

23 Kai' ngakong'ondelya kwo lapa panga, "Nilu'a kupeya sosoti saulu'a nilu'ba, ata ikatei nusu ya ukulungwa wangu'."

24 Yu'lu' biti ngapita panja, ngayenda kwalaluya mau' bake, "Nilu'be ki'li?" Mau' bake ngannyangwa, "Ulu'be ntwe wa Yoani Ywabatisage."

25 Yu'lu' biti ngaki'li'bu'ka kiyu'ngu'ya kwa nkulungwa, ngammakia, "Nipala unipei papanopano ntwe wa Yoani Ywabatisage mukyani."

26 Nkulungwa nganyopa muno, lakini kwa mwanjaa aabile alapite nnu'ngi' ya ageni bake, aapaili kunkania.

27 Papalu'palu' nkulungwa ngatuma asikali leta ntwe wa Yoani. Ngayenda kunsinja Yoani munyumba ya atabilwe,

28 ngauleta ntwe mukyani na kumpeya yu'lu' biti, naywembe ngaakamukiya mau' bake.

29 Banamasi' ba Yoani pabapatike abali, ngabayenda tola yi'ga yake no yenda sika.

*Yesu aapeya kilyo bandu babapi'ta elupu tano
(Mat 14:13-21, Luk 9:10-17, Yoa 6:1-14)*

30 Balu' banamasi' baabuyangani kwa Yesu na kumpeya abali ya makowe goti gabaapangite no yi'gana.

³¹ Bai, bandu bambone baabile kabaisa no bu'ka, kwa nyo Yesu na banamasi' bake baap-
atikeli ata lipala lyo lya. Na po Yesu ngaabakia
banamasi' bake panga, "Mwisange, tubu'ke
pandu pakiyi'ki'ya tukapu'mu'li pasene."

³² Kwa nyo ngababu'ka kwa ngalaba bembe
kisabe, yenda pandu pakiyi'ki'ya.

³³ Lakini bandu baingi pabaabweni kababu'ka,
ngabaakwipwa, nabembe ngabayenda
kiyu'ngu'ya kwa magu'lu' bu'ka muilambo yoti,
na abo bandu ngabalongolya ika.

³⁴ Ngalaba paiikite kumbwani, Yesu alibweni
lipi'nga liku'lu' lya bandu, ngaalibi'kya kiya kwa
mwanjaa lyaabile kati ngondolo bangali nsungi.
Ngatumbwa kwayi'gana makowe gambone.

³⁵ Ata palyabile lisu'ba kalipilya, banamasi'
bake Yesu baatikunnyendelya na kummakia,
"Pandu pano palupu'ngu'ti' sika na lisu'ba lip-
ilile,

³⁶ nantali waalage bandu ba li'nga bayende
kumigunda na kumisengo ya papipi bakapi'me
ilyo."

³⁷ Lakini Yesu ngaabakia, "Mwapei ilyo
mwenga." Nabembe ngabannaluya, "Buli,
tukapi'me makati kwa mbanje dinali mya ibi'li',
na kwapeya ilyo?"

³⁸ Yesu ngaalaluya, "Mubile na makati
gali'nga? Muyende mukalinge." Pabalingite,
ngabammakia, "Kubile na makati matano na
omba abi'li'."

³⁹ Bai Yesu ngaamulisa banamasi' bake
baatamike pai' mumanyei bandu boti muiku'ta
iku'ta.

⁴⁰ Nabembe ngabatama muiku'ta iku'ta ya bandu mya na ya bandu amusini.

⁴¹ Bu'kapo Yesu ngagatola galu' makati matano na balu' omba abi'li', ngalola kunani no sukulu, ngagametwa makati na kwapeya banamasi' bake baabagane bandu. Na balu' omba abi'li' nyinyonyo aabagine boti.

⁴² Bandu boti baatilya no yukuta.

⁴³ Nabembe banamasi' bake ngabakongwa makombo ga makati na omba, ngabatwi'li'ya itu'ndu' ku'mi na ibi'li'.

⁴⁴ Isabu ya bandu babaalile makati yaabile analu'me elupu tano.

Yesu atyanga panani ya masi'
(Mat 14:22-33, Yoa 6:15-21)

⁴⁵ Popopo, Yesu ngaabakia banamasi' bake bau'bu'ke mungalaba, bannongoli yenda Betisaida, kwiyi' ya litanda liku'lu', apo ywembe aabile kailaga ipi'nga ya bandu.

⁴⁶ Bu'ka pa kwalaga balu' bandu, ngayenda kukitu'mbi' lu'ba Nnu'ngu'.

⁴⁷ Pakupilile yi'lu' ngalaba yaabile iikite pakatikati ya litanda liku'lu', na Yesu aabile kisake kuuyu'mu'.

⁴⁸ Ngaabona banamasi' bake kabaauka endelesa ngalaba yo, kwa mwanjaa nsunga waabile kawaaki'li'bu'ya nsu'gu'. Bai kakupala saa, Yesu ngaayendelya banamasi' bake katyanga panani ya masi'. Ngapala kwapi'ta,

⁴⁹ lakini pabamweni katyanga panani ya masi', baganiyage panga lyoka, ngabakemelya,

⁵⁰ kwa mwanjaa boti pabaamweni baatiyogopa. Apo Yesu ngaabakia, “Mukangamale! Nga nenga, kanemuyogope!”

⁵¹ Naywembe ngau'bu'ka nkati ya ngalaba, na wu'lu' nsunga ngautama liki. Nabembe ngabasangala muno,

⁵² kwa mwanjaa baabile banakwipwali kitumbu sa galu' mangelongelo ga makati. Malango gabe gaai ganayu'gu'kali.

*Yesu aatepwa atamwe ku'lu' Genesaleti
(Mat 14:34-36)*

⁵³ Ata pabayomwi loka, ngabaika kunni'ma wa Genesaleti no tabya ngalaba yabe mulipi'pi'li'.

⁵⁴ Bu'ka po uluka mungalaba, popopo bandu ngabankwipwa Yesu.

⁵⁵ Ngabayenda kiyu'ngu'ya muilambo yoti, no tumbwa kwapu'twa atamwe mumakai li'nga kwapeleka pandu popoti pabaayu'wine panga Yesu abile po.

⁵⁶ Kila pandu Yesu paayi'i, ibe muilambo, mumisengo au mumigunda, bandu baabi'i atamwe babe mumasoko. Ngabannu'ba aayi'ki'ti'ye abo atamwe bakunywe ata mpembo wa ngu'bo yake. Na boti babaakunywile ngabatepulwa.

7

*Mimu ya kiu'ku'lu'
(Mat 15:1-9)*

¹ Mafalisayo na bi'ngi' ba balimu ba salya ya Musa babaabile babu'kite Yelusalemu ngabakongolekana nnu'ngi' ya Yesu.

² Ngabaabona bi'ngi' ba banamasi' bake kabalya makati kwa maboko gangali uluwa kati mwaipalikwa na salya ya dini ya Ayahudi.

³ Saai kiku'balo kwa Mafalisayo na Ayahudi boti kwa mwanjaa bembe balyali kilyo wangali uluwa kwo kotea mimu ya api'ndo babe.

⁴ Pababuya kusoko bawesali lya wangali uluwa. Kai' kwina mimu yi'ngi' yambone yabakotea, kati gu'lwa ikombe, iteleko na yombo ya yu'ma.

⁵ Bai, Mafalisayo na balimu ba salya ngabannaluya Yesu panga, "Mwanjaa namani banamasi' bako bakotali mimu ya api'ndo bitu? Balya kilyo wangali uluwa maboko!"

⁶ Yesu ngaayangwa, "Nnondoli ywa Nnu'ngu' Isaya alongei makowe ga kakape paalondwi kwa abali yinu mwenga, mwenga mwaanapiki. Kati mwaandike,

'Nnu'ngu' abaya, bandu ba baniisimu kwa mikano bai
lakini mummyoyo yabe babile kuutalu nanenga.

⁷ Kunikilikitya kwabe kupwaikali
kwa mwanjaa malagyo gabagayi'gana ga Nnu'ngu' li, ila ga bandu bai.'

⁸ Mwenga mwiileka amuli ya Nnu'ngu' no kamuliya mimu ya bandu."

⁹ Yesu ngayendelya baya, "Mwenga mubile na ndi'la inannoga yo kana kamwa amuli ya Nnu'ngu' li'nga mupate kamwa mimu yinu.

¹⁰ Mwanjaa Musa aabaite, 'Waisimu tati' bako na mau' bako,' na, 'Ywoywoti ywaatukana tati' bake au mau' bake apalikwa bulagilwa.'

11 Lakini mwenga mubaya panga mundu abe na kili'be sa kwayangatia abelei bake, lakini mana ammakie panga kili'be si'lu' sa 'Kobane', (lombolya kipiylwe panga salaka mbeletau kwa Nnu'ngu'),

12 bai apalikwali kai' kwayangatia abelei bake.

13 Kwo panga nyo, ngapamulisalawa liyi'gi'yo lya Nnu'ngu' kwa kitumbu sa mimu yamupokile. Kai' mupanga makowe maingi gagalandana na ga."

*Makowe gagannyi'a mundu usapu
(Mat 15:10-20)*

14 Yesu ngakikema kai' si'lu' kipi'nga sa bandu, ngaabakia, "Kwa kila yumo ywinu, anipi'kani na mulitange likowe li'.

15 Ntu'pu' kili'be sakiuma panja sakikombwa kunnyi'ya mundu usapu wa loo, lakini si'lu' sakimpita bu'ka nkati ngasakilu'a kunnyi'ya usapu wa loo.

16 Mwene makutu go yu'wa, na ayu'we."

17 Bu'ka pakukileka si'lu' kipi'nga sa bandu no yingya nnyumba, banamasi' bake ngabannaluya kilombolyo sa lukongo lu'lu'.

18 Ngaayangwa, "Buli ata mwenga munatangali? Buli, munatangali panga kili'be sakinnyingya mundu uma panja kinnyi'yali usapu wa loo?

19 Mundu mana alile kilyo, kiyingyali mumwoyo wake ila ndumbo, bu'kapo kilu'a piyilwa panja ya yi'ga yake." (Kwo baya nyo Yesu aayi'ki'tiye panga yakulya yoti ili'li'lwe bai.)

²⁰ Ngayendelya baya, “Si’lu’ sakimpita mundu, ngasakinnyi’ya usapu wa loo.

²¹ Kwa mwanjaa bu’ka nkati ya mwoyo wa mundu, ngakupita maganio manyatau, upege, bwii, ubulagi,

²² Ugoni, bwimi, ulau, ukongani, mila muno, bwigu, matukano, umbu’ku’su’ na ulogeloge.

²³ Aga malau goti gabu’ka nkati ya mundu, na gembe ngaganyi’ya mundu usapu wa loo.”

Imani ya mau' yumo
(Mat 15:21-28)

²⁴ Apo Yesu ngabu’ka yenda kuwilaya ya Tilo. Ngayingya munyumba yimo na aapaili mundu ywoywoti atange panga ai mo, lakini aakombwili yu’ba.

²⁵ Akwo kwai na nnwawa yumo ywembe biti wake nsene aai na moka, aayu’wine abali ya Yesu. Bai ngaisa kwitaikulya pamagu’lu’ gake.

²⁶ Bai aywo nnwawa aabileli Nnyahudi, ila aabelekuli Foinike ya ku Silia. Ngannu’ba Yesu abi’nge moka kwa biti wake.

²⁷ Yesu ngammakia, “Waleke wi’ti’ bana bayukute, kwa mwanjaa inogelelyali tola kilyo sa bana na kwataikulya mapwa.”

²⁸ Lakini yu’lu’ nnwawa ngannyangwa, “Kakape Bwana, lakini ata mapwa bababile pai’ ya mesa balya mbolotya yabapoloya bana.”

²⁹ Yesu ngammakia, “Apo ulongei wiso. Tumb-welelo, uyende bai kasako, biti wako moka ammu’kite.”

³⁰ Ngayenda kasake na kunkolya biti wake agonjike pakindanda, yu’lu’ moka ammu’kite.

Yesu antepwa mwene kimama na kiibamakutu

³¹ Bu'kapo Yesu ngabu'ka kuwilaya ya Tilo, aapi'ti Sidoni, ngaika kulitanda liku'lu' lya Galilaya munni'ma wa Dekapoli.

³² Akwo bandu ngabannetya Yesu mundu yumo kiibamakutu, kai' mwene kimama, ngabannu'ba Yesu abi'ke maboko panani ya aywo mundu li'nga akombwe yu'wa no longela.

³³ Yesu ngammu'ya yu'lu' kiibamakutu pakipi'nga sa bandu yenda nakwe pakisake, ngannyi'ya ngonji yake mumakutu gake, ngauna mmata na kunkunywa lulimi kwa galu' mmata.

³⁴ Bu'kapo ngalingulya kunani, ngauta mbu'mwo no eleya na kummakia, “Efata” lombolya, “Yu'gu'ka.”

³⁵ Papalu'palu' makutu na lulimi lwake ngaiyu'gu'ka. Ngatumbwa yu'wa no longela wisowiso.

³⁶ Yesu ngaaking'indya kanebammakie mundu, lakini kwa kila mwaaking'indyage panga kanebabaye, bembe ngabayongeya yaulya abali yo.

³⁷ Ngabasangala muno, ngababaya, “Makowe goti gaapangite manogau muno, ata aapangiye aibamakutu bayu'we na bene kimama balongele wisowiso.”

8

*Yesu aapeya sakulya bandu elupu nsese
(Mat 15:32-39)*

¹ Mumasu'ba galu' kipi'nga sa bandu saatikon-golekana kai'. Nabembe pabaakosike kilyo, Yesu ngaakema banamasi' bake na kwabakia,

² “Asi' kipi'nga sa bandu nikibi'kya kiya, kwa mwanjaa batami pamope nanenga kwa masu'ba gatatu na nambi'yambi' ntu'pu' kilyo.

³ Mana naabakiye bayende kasabe pangali lya baalu'a induka mudi'la, kwa mwanjaa bi'ngi' babe baaumi kuutalu.”

⁴ Banamasi' bake ngabannyangwa, “Pano patubileye palupu'ngu'ti' sika, tulwapata kwaku' makati ga kwali'ngana bandu ba boti?”

⁵ Yesu ngaalaluya, “Mubile na makati gali'nga?” Ngabayangwa, “Tubile na makati saba.”

⁶ Yesu ngaamulisa boti batame pai', ngatola galu' makati saba, ngasukulu, ngagametwana na kwapeya banamasi' bake li'nga baabagane bandu. Nabembe ngabapanga nyo.

⁷ Kai' kwaabile na tuomba tusini. Yesu ngasukulu, na kwaamulisa banamasi' bake baabagane bandu.

⁸ Balu' bandu ngabalya no yukuta. Bu'kapo banamasi' ngabakongwa makombo gagaaigile, ngabatwi'li'ya itu'ndu' saba.

⁹ Bandu babaalile baai pipi na elupu nsese. Bu'kapo ngaalaga.

¹⁰ Popopo Yesu ngau'bu'ka mungalaba pamope na banamasi' bake, yenda lwingo lwa Dal-manuta.

Mafalisayo bapala mwasu
(Mat 16:1-4)

¹¹ Mafalisayo ngabaisa no tumbwa taukana na Yesu li'nga kumpi'ndi'ka. Ngabannu'ba aalaye mwasu waubu'ka kunani.

12 Nganyopa pamwoyo wake na ngaabakia, “Kwa mwanjaa namani lubelekwo lu'no lupala mwasu? Kakape nimmakiana, lupeyelwali mwasu wowoti.”

13 Bai, ngaaleka, no u'bu'ka kai' ngalaba, tumbwa mwanja wo yenda liyi' lyenebi'li' lya litanda liku'lu'.

Ulu'u wa Mafalisayo na Helode
(Mat 16:5-12)

14 Banamasi' baatilibalya pu'twa makati gambone, ila mungalaba yabe babile na likati limo bai.

15 Yesu ngaabakia, “Mwili'ndi'le na ulu'u wa Mafalisayo na Helode.”

16 Banamasi' baatumbwi longelya bene na bene panga, “Alongela nyo kwa kitumbu tubileli nago makati.”

17 Yesu ngagakwipwa makowe gabalongela, bai ngaalaluya, “Kwa mwanjaa namani mu-longelya bu'kana no kotoka ba na makati? Buli, balo munakwipwali wala tanga? Buli, malango ginu balo ganayu'gu'kali?”

18 Mubile na minyo, lakini mukibonali kili'be? Mubile na makutu, lakini muyu'wali? Buli wala muku'mbu'kyali?

19 Panaagametwi galu' makati matano na kwapeya bandu babapi'ta elupu tano, mwakongwi itu'ndu' ili'nga ya makombo?” Ngabannyangwa, “Ku'mi nebi'li'.”

20 “Na panaagametwi galu' makati saba na kwapeya bandu elupu nsese, mwakongwi itu'ndu' ili'nga ya makombo?” Ngabannyangwa, “Saba.”

21 Bai, ngaabakia, “Na balo munatangali?”

Yesu ampanga arole mbulibuli wa ku Betisaida

22 Yesu na banamasi' bake ngabaika Betisaida. Ku'lu' ngabannetya mundu yumo mbulibuli na kunnu'ba Yesu ankunywe li'nga ayu'yu'ki'lwe.

23 Yesu ngaankamwa luboko aywo mbulibuli na kumpeleka panja ya kilambo. Ngaamwunia mmata muminyo, ngaammi'kya moko, ngan-naluya, “Buli, wendakombwa kukibona kili'be?”

24 Yu'lu' mbulibuli ngalola, ngabaya, “Naabona bandu, lakini babonekana kati mikongo yaityanga.”

25 Bu'kapo, Yesu ngaammi'kya kai' moko muminyo. Minyo gake ngagayu'gu'ka, ngatumbwa lola na kukibona kila kili'be wisowiso.

26 Yesu aammakie ayende kasake na kumwamulisa, “Kaneubuye mukilambo.”

Petili annyi'ki'tya Yesu panga Kilisitu

(Mat 16:13-20, Luk 9:18-21)

27 Bu'kapo Yesu na banamasi' bake, ngabayabwa yenda muilambo ya Kaisalia Filipi. Pabaabile mudi'la Yesu aatikwalaluya, “Bandu babaya nenga nanyai?”

28 Ngabannyangwa, “Bi'ngi' babaya wenga wa Yoani Ywabatisage, bi'ngi' babaya wa Elia na bi'ngi' babaya wa yumo ywa alondoli ba Nnu'ngu'.”

29 Naywembe ngaalaluya, “Na mwenga buli, mubaya nenga nanyai?” Petili ngannyangwa, “Wenga ngawa Kilisitu.”

30 Bu'kapo Yesu ngaaking'indya kanebam-makie mundu ywoywoti abali yake.

Yesu alongelya bu'kana na ngu'su'mbu', kiwo na uyu'ki wake

(Mat 16:21-28, Luk 9:22-27)

³¹ Apo Yesu ngatumbwa kwayi'gana banamasi' bake kabaya, “Ipalikwa Mwana wa Mundu ateselwe no kanilwa na ayi'mi'li'ki ba bandu, api'ndo ba dini na balimu ba salya. Kai' ipalikwa abulagilwe no yu'ka lisu'ba lyenetatu.”

³² Aagabaite ga mpu'la, apo Petili ngantola Yesu no tumbwa kunkwi'li'ka.

³³ Lakini Yesu ngaagalambukya na kwalin-gulya banamasi' bake, ngankwi'li'ka Petili kwa kummakia, “Ubu'ke nnu'ngi' yangu' wenga wa Ibilisi! Wenga uganiali gagabile ga Nnu'ngu', ila ugania gagabu'ka kwa bandu bai.”

³⁴ Bu'kapo ngakikema si'lu' kipi'nga sa bandu pamope na banamasi' bake na kwabakia, “Mana mundu kapala kuniki'ngama, aikane mwene na aupu'twe nsalaba wake aniki'ngame.

³⁵ Kwa mwanjaa ywoywoti ywapala kuukosopolya bwu'mi wake alu'a kuuobeya, lakini ywoywoti ywauobeya bwu'mi wake kwa kitumbu sangu' nenga na kwa abali inannoga, aalu'a kuukosopolya.

³⁶ Buli, mundu aalu'a pata namani kwipata dunia yoti, na kuuobeya bwu'mi wake?

³⁷ Au mundu aalu'a piya namani pandu pa bwu'mi wake?

³⁸ Lu'no lubelekwo lwene sambu na lwangali u'bi'li'ka. Bai, mundu ywoywoti ywanibi'kya oni nenga na mayi'gano gangu', Mwana wa Adamu naywembe aammi'kya oni mundu ywo lisu'ba

lya alu'a buya muutukupu wa Tati' bake abile na malaika bake apeleteu.”

9

¹ Yesu ngayendelya kwabakia, “Kakape nim-makianga, babile bi'ngi' papanopano baalu'a panga banawaali pangali kuubona Ukulungwa wa Nnu'ngu' kawisa kwa makakala.”

*Galambuka kwa Yesu
(Mat 17:1-13, Luk 9:28-36)*

² Pagapite masu'ba sita, Yesu ngaatola Petili, Yakobi na Yoani, ngaapeleka pakitu'mbi' kilaso pandu pakiyi'ki'ya. Akwo Yesu ngagalambuka ywoti nnu'ngi' yabe.

³ Magu'bo gake gaatimelemetya, ngagapanga mauu muno, wala pano padunia ntu'pu' nkusili ywawesa kusa ipange uu kati nyo.

⁴ Musa na Elia ngabapitya, ngababa kabalongela na Yesu.

⁵ Petili ngammakia Yesu, “Mwalimu, inogelile twenga baa pano. Utuyi'ki'ti'ye tusenge isewe itatu, simo sako, si'ngi' sa Musa na si'ngi' sa Elia.”

⁶ Petili aatangiteli lyo longela kwa mwanjaa ywembe na aine baabile kabayogopa muno.

⁷ Bu'kapo lyunde ngalyaawi'ki'lya na lilobe lyayuwanike bu'ka mulyunde lyo, “Ayu' nga Mwana wangu' ywanimpendile, mumpi'kani ywembe.”

⁸ Papalu'palu' pabalinguli ku'no na akwo, baamwenili kai' mundu ywi'ngi' kati yabe ila Yesu kisake.

9 Pabaabile kabaelya bu'ka kukitu'mbi', Yesu ngaaking'indya, "Kanemummakie mundu ywoy-woti makowe gamugabweni, mpaka Mwana wa Mundu paalu'a yu'ka bu'ka kuuwi'li."

10 Bai, ngabaliya likowe lyo bene, lakini baabile kabalaluyana, "Yu'ka kwa awi'li kulombolya namani?"

11 Ngabannaluya Yesu, "Mboni balimu ba salya babaya panga Kilisitu abile balo isa aalongolya wi'ti' Elia?"

12 Yesu ngaayangwa, "Kakape Elia aapalikwa buya wi'ti' li'nga bi'ka wiso makowe goti. Lakini mwanjaa namani iandikilwe panga Mwana wa Mundu alu'a teselwa muno no salaulilwa?"

13 Lakini nimmakianga Elia ayomwike isa, nabembe ngabampangya maakau goti gabapalage, kati mu'lu' mwayaandikilwe kwa ywembe."

*Yesu abi'nga moka kwa mwana
(Mat 17:14-21, Luk 9:37-43)*

14 Yesu, Petili, Yoani na Yakobi pabaabuyangine bu'ka kukitu'mbi', ngabakikolya kipi'nga kiku'lu' sa bandu. Bi'ngi' ba balimu ba salya kabataukana na banamasi' bi'ngi'.

15 Balu' bandu pabamweni Yesu baatisangala muno, popopo ngabammutukya li'nga kumpanga abali.

16 Ngaalaluya banamasi' bake, "Mutaukana nabo kwa kitumbu saku?"

17 Mundu yumo mu si'lu' kipi'nga sa bandu ngayangwa, "Mwalimu, ninnetike mwana

wangu' kasako, aina moka gagampangiya abe bubu.

¹⁸ Kila pantangya, antu'ya pai' na kumpanga apiye matutume munkano no tauna mino, bu'kapo yi'ga yake yendang'ong'onala. Naalu'bite banamasi' bako bammi'nge moka, lakini bakombwili."

¹⁹ Yesu ngaabakia, "Mwenga mwa lubelekwo lwangali u'bi'lya! Nilu'a tama na mwenga mpaka pakubawi? Nilu'a kunkomeya mpaka pakubawi? Munnete mwinsembe pano."

²⁰ Nabembe ngabanneta yu'lu' mwinsembe kwa Yesu. Yu'lu' moka paamweni Yesu, popopo ngannyi'ya yu'lu' mwinsembe kyun-daunda, ngatu'la pai' no galabuka ku'no kapiya matutume munkano.

²¹ Yesu ngaalaluya tati' bake mwinsembe, "Mwana wako ngu'su'mbu' yi' intumbwi pakubawi?" Ngannyangwa, "Bu'ka kuunangu'ta wake.

²² Aywo moka akokotyage kuntu'mbu'ki'ya mumwoto au mumasi' li'nga kunnangamisa. Lakini mana kaukombwa panga kikowe sosoti, sonde utubi'ki kiya utuyangatiye."

²³ Yesu ngannyangwa panga, "Kwa mwanjaa buli ubaya panga, 'Mana kaukombwa?' Goti gendawesekana kwa ywembe ywau'bi'lya."

²⁴ Popopo, aywo tati' ywa mwinsembe ngau'bu'ya lilobe kabaya, "Nendau'bi'lya! Lakini uniyangatiye kwo kotoka u'bi'lya kwangu'."

²⁵ Yesu pakibweni kipi'nga sa bandu kakikongolekana pamope kiyu'ngu'ya, ngankalipya yu'lu' moka kammakia, "Wenga

wa moka bubu na kiibamakutu, nikuamulisa ummu'ke na kaneunnyingi kai'!"

²⁶ Yu'lu' moka aatikemelya, ngannyi'ya kyundaunda kwa makakala na kummu'ka. Yu'lu' mwinsembe aabile kati ntwi, kwa nyo bandu baingi ngababaya, "Ayomwike."

²⁷ Lakini Yesu ngankamwa luboko kunkakatuya, naywembe ngayi'ma.

²⁸ Bai, Yesu paayingi nnyumba, banamasi' bake ngabannaluya pakisake, "Mwanjaa namani twenga tukombwili kummi'nga yu'lu' moka?"

²⁹ Naywembe ngaabakia, "Moka ywa kubinnya awesekanali bu'ka mpaka kwo lu'ba."

Yesu alongelya kai' bu'kana na kiwo na uyu'ki wake

(Mat 17:22-23, Luk 9:43-45)

³⁰ Yesu na banamasi' bake ngababu'ka kwo no yendelya na mwanja kwo pi'tya ku Galilaya. Yesu aapaili mundu ywoywoti atange pandu pabaabile,

³¹ kwa mwanjaa aai kaayi'gana banamasi' bake kaabakia, "Mwana wa Mundu aalu'a songelwa no kamukiyilwa kwa bandu. Nabembe baalu'a kummulaga, lakini lisu'ba lyenetatu bu'ka waa kwake alu'a yu'ka."

³² Lakini banamasi' bake baatangiteli panga saakilongei saalomboli namani, nabembe ngabayogopa kunnaluya.

Ywaku' ywabile nku'lu'?

(Mat 18:1-5, Luk 9:46-48)

³³ Bai ngabaika Kapalanaumu no bu'ka po yingya nnyumba Yesu ngaalaluya, “Mwabile kamulongelya ki'li' mundi'la?”

³⁴ Lakini banamasi' baayangwili, kwa mwanjaa mundi'la baabile kabataukana panga ywaku' mukipi'nga sabe ywabile nku'lu' muno kulikoni boti.

³⁵ Ngatama pai' na kwakema boti ku'mi na abi'li', ngaabakia, “Mundu ywoywoti mana kapala panga nku'lu' ywa boti, apalikwa apange wa kuundi'la kuliko boti na apange ntumisi ywa boti.”

³⁶ Bu'kapo ngantola mwana nsene, ngan-nyi'mi'ka pakatikati yabe. Ngankumbatya na kwabakia,

³⁷ “Mundu ywoywoti ywampokya yumo ywa aba bana asene kwa lina lyangu' anipokya nenga. Na ywaanipokya nenga anipokya nenga baili, ila ampokya ata yu'lu' ywaanitumike.”

*Ywangali taukana na twe abile kulwingo lwitu
(Luk 9:49-50)*

³⁸ Yoani ngammakia, “Mwalimu, tumweni mundu kabi'nga moka kwa lina lyako, na twenga ngatunkanikiya kwa mwanjaa ywembe abileli pamope na twenga.”

³⁹ Yesu ngaabakia, “Kanemunkanikiye, kwa mwanjaa ntu'pu' ywoywoti ywapanga mangelongelo kwa lina lyangu', bu'kapo kalongela likowe linyatau kwangu' nenga.

⁴⁰ Kwa mwanjaa ywakotoka taukana na twenga abile kasitu.

⁴¹ Kakape nimmakianga, ywoywoti ywampeya mwenga ata kikombe sa masi' go nywa kwa

mwanjaa mwenga mwabandu ba Kilisitu kakape mundu ywo, aakosali upo yaibu'ka kwa Nnu'ngu'."

Iku'balo

(Mat 18:6-9, Luk 17:1-2)

⁴² Ywoywtoti ywampanga yumo ywa bana ba babaniu'bi'lya aponeye, yapanga male kwake atabilwe liwe liku'lu' lya lwaga paingo na kun-taikulya mubaali.

⁴³ Luboko lwako mana lukupangiye uponeye, ulukate! Yapanga male kwako yingya muukoto wangayomoka ubile na luboko lumo, kulikoni baa na maboko gabi'li' no yingya mumwoto wangayomoka.

⁴⁴ Pandu po, matekenya gake gawaali, wala mwoto wake uimikali.

⁴⁵ Mana lugu'lu' lwako lukupangiye uponeye, ulukate! Yapanga male kwako yingya muukoto wangayomoka ubile na lugu'lu' lumo, kulikoni baa na magu'lu' gabi'li' no taikulilwa mumwoto wangayomoka.

⁴⁶ Pandu po, matekenya gake gawaali, wala mwoto wake uimikali.

⁴⁷ Mana liyo lyako likupangiye uponeye, uliyokwe! Yapanga male kwako yingya muuku-lungwa wa Nnu'ngu' ubile na liyo limo kulikoni baa na minyo gabi'li' no taikulilwa mumwoto wangayomoka.

⁴⁸ Pandu po matekenya gake gawaali wala mwoto wake uimikali.

⁴⁹ "Kwa mwanjaa kila mundu aatakilwa kwa mwoto.

⁵⁰ Mwinyo unogite, lakini mana uobiye kilyi'lyi' sake, mwayi'ya namani li'nga uki'li'bu'ye kilyi'lyi' kai'? Mubee na mwinyo nkati yinu na mutame pamope kwa amani kila mundu na nnyine."

10

Bu'kana na talaka (*Mat 19:1-12, Luk 16:18*)

¹ Yesu ngabu'ka ku'lu' yenda kunkoa wa Yudea no loka liyi' lya Yordani. Na ipi'nga yambone ya bandu yaatikongolekana kai' nnu'ngi' yake, naywembe ngatumbwa kwayi'gana kati mway-obelile.

² Bi'ngi' ba Mafalisayo ngabaisa li'nga kumpaya kwa kunnaluya, "Buli, yendayi'ki'ti'lwa nnalu'me kupeya talaka nnyumbowe?"

³ Yesu ngaayangwa, "Musa aamwamulise namani?"

⁴ Ngabayangwa, "Musa aayi'ki'tiye panga nnalu'me endakombwa kumwandikya nnyumbowe talaka na kummu'ya."

⁵ Yesu ngaabakia, "Musa aamwandiki salya yo kwa kitumbu so nonopa kwinu kwa myoyo.

⁶ Lakini tangu' nsimu wa Nnu'ngu' paumbike dunia, aaumbike nnalu'me na nnwawa.

⁷ Kwa kitumbu si', nnalu'me aalu'a kwaleka tati' bake na mau' bake no lu'mbana na nnyumbowe,

⁸ na abo abi'li' baapanga yi'ga yimo. Kwa nyo, baapangali abi'li' kai', ila yi'ga yimo.

⁹ Bai, saakilu'mbaniye Nnu'ngu', mundu kaneakilekanganiye."

¹⁰ Pabaabile nnyumba kai', banamasi' bake ngabannaluya abali ya likowe lyo.

¹¹ Ngaayangwa, “Mundu ywoywoti ywanneka nnyumbowe no kobeka nnwawa ywi'ngi' apanga ugoni.

¹² Nyinyonyo na nnwawa ywanneka nsengowe no ku'nda kwa nnalu'me ywi'ngi', apanga ugoni.”

Yesu aayalya bana anangu'ta

(Mat 19:13-15, Luk 18:15-17)

¹³ Bandu baabile kabannetya Yesu bana anangu'ta li'nga aakunywe, lakini banamasi' bake ngabaakalipya.

¹⁴ Lakini Yesu paabweni nyo, aatiusika muno, ngaabakia, “Mwayi'ki'ti'ye bana anangu'ta baisange kasangu', kanemwakanikiye, kwa mwanjaa bana kati ba Ukulungwa wa Nnu'ngu' nga wabe.

¹⁵ Kakape nimmakianga, mundu ywoywoti ywakotoka kuuyi'ki'tya Ukulungwa wa Nnu'ngu' kati mwana nnangu'ta, katu auyingyali ukulungwa wo.”

¹⁶ Bu'kapo ngaakumbatya bana balu', no bi'ka maboko panani yabe li'nga kwayalya.

Mundu ywabile tayili

(Mat 19:16-30, Luk 18:18-30)

¹⁷ Yesu paabile kabu'ka, mundu yumo aatikummutukya, ngakilikita nnu'ngi' yake ngannaluya, “Mwalimu nnogau, nipange buli li'nga niulisi ukoto wangayomoka?”

¹⁸ Yesu ngammakia, “Mbona unikema nannogau? Ntu'pu' ywoywoti ywabile nnogau ila Nnu'ngu' kisake.

19 Witangite amuli, 'Kaneubulage, kaneupange upege, kaneupange ugoni, kaneuyibe, kaneukong'ondeli ubu'su', kaneuku'pi'ye, waisimu tati' na mau' bako.' "

20 Ngayangwa, "Mwalimu, amuli yoti yi' nikamwile bu'ka kuunangu'ta wangu'."

21 Yesu nganningulya kwa kumpenda, ngam-makia, "Upu'ngu'kilwe na kili'be simo. Uyende, ukapi'mi'ye kila kili'be saubile naso na mbanje ye ukaapei aki'ba, nawenga waapanga na amana kunani. Bu'kapo, uniki'ngame."

22 Aywo mundu payu'wine nyo, ngaku'ku'li'ka muno, Ngabu'ka kanyopa kwa mwanjaa aabile na mali yambone.

23 Yesu ngalingulya lwingo lwoti na kwabakia banamasi' bake, "Mulinguli mwainonwipe kwa bababile na mali, yingya mu Ukulungwa wa Nnu'ngu'!"

24 Banamasi' baatisangala kwa mayi'gi'yo go. Lakini Yesu ngaabakia kai', "Mwabana bangu', kunonwipe muno yingya mu Ukulungwa wa Nnu'ngu'!"

25 Male kwa mbu'nda pi'ta mulipoyo lya singano kulikoni mundu tayili yingya mu Ukulungwa wa Nnu'ngu'."

26 Banamasi' bake ngabasangala muno, ngabalaluyana bene na bene, "Kwa nyo nyai lelo ywawesa kosopolelwa?"

27 Yesu ngaalingulya na kwabakia, "Likowe li' kwa mundu liwesekanali, lakini kwa Nnu'ngu' makowe goti gendawesekana."

28 Apo Petili ngammakia, "Linga, na twenga tukilei kila kili'be kukuki'ngama wenga!"

²⁹ Apo Yesu ngaabakia, “Kakape nimmakianga, mundu ywaileka nyumba yake, mwasawe, nnu'mbu'we, mau', tati', bana au migunda kwa kitumbu sangu' na kwa abali inannoga,

³⁰ aali'pi'lwa mala mya kwa nsimu wa nambi'yambi'. Aapokya nyumba na alongo, mau' na tati', bana na migunda pamope na ngu'su'mbu'. Na nsimu wawaaisa aalu'a pokya ukoto wangayomoka.

³¹ Lakini baingi bababile alongoi baalu'a ba kuundi'la, na ba kuundi'la baalu'a ba alongoi.”

Yesu alongela pampanda patatu bu'kana na kiwo na uyu'ki wake

(Mat 20:17-19, Luk 18:31-34)

³² Pabaabile mudi'la kabayenda Yelusalemu Yesu aatilongolya. Banamasi' bake baatisangala muno, na bandu babaabile kabaaki'ngama ngabayogopa. Yesu ngaatola kai' banamasi' bake ku'mi na abi'li' pambwega na kwabakia gagaalu'a kumpitya.

³³ Ngabaya, “Twendau'bu'ka yenda Yelusalemu, na Mwana wa Mundu aalu'a kamukiyilwa kwa api'ndo ba dini na balimu ba salya. Bembe baalu'a kumuukumu kiwo na kunkamukiya kwa bandu bangali Ayahudi,

³⁴ abo baalu'a kunsalanga na kummunia mmata, baalu'a kunku'mbwa na kumulaga. Bu'kapo lisu'ba lyenetatu, aalu'a yu'ka.”

Lu'ba kwa Yakobi na Yoani
(Mat 20:20-28)

³⁵ Yakobi na Yoani, bana ba Zebedayo, baannyendeli Yesu na kummakia, “Mwalimu, tupala utupangi sosoti satwakulu'ba.”

³⁶ Yesu ngaalaluya, “Mupala nimpangyange ki'li'?”

³⁷ Ngabammakia, “Utuyi'ki'ti'ye tama yumo kummalyo na ywi'ngi' kunki'ya muutukupu wako.”

³⁸ Lakini Yesu ngaabakia, “Mwenga mutangiteli samukilu'ba. Buli, mwendakombwa nywelya nnobo wa ngu'su'mbu' wanaalu'a nywelya nenga, au batisilwa ubatiso wa kiwo wanaalu'a batisilwa nenga?”

³⁹ Ngabannyangwa, “Twendakombwa.” Yesu ngaabakia, “Nnobo waninywelya mwaunywelya na ubatiso wanibatisilwa mwaabatisilwa,

⁴⁰ lakini tama lwingo lwa mmalyo au lwa nki'ya alyo lyengo lyangu' nengali kumpeyanga. Lipala li'no Nnu'ngu' alu'a kwapeya balu' bababi'kilwe wisowiso.”

⁴¹ Balu' banamasi' bi'ngi' ku'mi pabayu'wine go, ngabatumbwa kwausikya Yakobi na Yoani.

⁴² Kwa nyo Yesu ngaakema banamasi' bake pamope na kwabakia, “Mutangite panga, ayi'mi'li'ki ba bandu bangali Ayahudi batawala bandu babe kwa ukali', na api'ndo babe baatumya kinyatau.

⁴³ Lakini kwinu mwenga kaneibe nyo. Ila ywoywoti ywapala panga nku'lu' mukipi'nga sinu aapalikwa ba ntumisi winu,

⁴⁴ na ywoywoti ywapala panga nnongoi aapalikwa ba mmanda ywa boti.

⁴⁵ Kwa mwanjaa Mwana wa Mundu aaisili

li'nga tumikilwa, ila tumikia na kuupiya bwu'mi wake ube mali'po ga kwakombwa bandu baingi li'nga bakosopolelwe.”

*Yesu antepwa Batolomayo mbulibuli
(Mat 20:29-34, Luk 18:35-43)*

⁴⁶ Bu'kapo ngabaika Yeliko. Yesu paa-bile kabu'ka pakilambo so na banamasi' bake pamope na kipi'nga kiku'lu' sa bandu, mbulibuli yumo lina lyake Batimayo, mwana wa Timayo, aabile atami mbwega ya ndi'la kalu'ba yangatiy-ilwa.

⁴⁷ Paayu'wine panga Yesu ywa ku Nasaleti aabile kapi'ta, ngatumbwa u'bu'ya lilobe kabaya, “Yesu, Mwana wa Daudi, unibi'ki kiya!”

⁴⁸ Bandu baingi ngabankalipya kwa kummakia atame liki, lakini ywembe ngau'bu'ya lilobe kai' kwa makakala kabaya, “Yesu, Mwana wa Daudi, unibi'ki kiya!”

⁴⁹ Yesu ngayi'ma no baya, “Munkeme aise pano.” Bai ngabankema yu'lu' mbulibuli, ngabammakia, “Ube na mwoyo nku'lu'! Ukatuke, endakukema.”

⁵⁰ Ngataikwa nganju yake no yi'ma kiyu'ngu'ya, na kunnyendelya Yesu.

⁵¹ Yesu ngannaluya, “Upala nikupangi ki'li?” Yu'lu' mbulibuli ngayangwa, “Mwalimu, mbala lola.”

⁵² Yesu ngammakia, “Uyende, imani yako ikutepwile.” Popopo aakombwi lola, ngaanki'ngama Yesu kundi'la.

11

*Yesu ayingya Yelusalemu kwa kunkwi'ndilya
(Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yoa 12:12-19)*

¹ Yesu na banamasi' bake pabaabile kabaegelya ku Yelusalemu lwingo lwa kilambo sa Bethfage na Betania, papipi na Kitu'mbi' sa Minjaituni, Yesu aatumike banamasi' bake abi'li',

² ngaabakia, "Muyende pakilambo sakibile nnu'ngi' yinu. Pamutumbwa yingya bai, mukammona mwana mbu'nda atabilwe, na anakolelel-wali na mundu. Mukamundwe, munnete pano.

³ Manaitei mundu ywoywoti kannaluya panga, 'Mboni mupanga nnya?' Mummakie panga, 'Bwana endakumpala na aasi'yali kunki'li'bu'ya.' "

⁴ Bai, pabayi'i ngabammona mwana mbu'nda, ywatabilwe mbwega ya simbasimba panja ya nniango, ngabamundwa.

⁵ Pabaabile kabamundwa, bandu babaayi'mi papipi nabo baatikwalaluya, "Mupanga namani? Mwanjaa namani mumundwa mwana mbu'nda yu?"

⁶ Banamasi' ngabayangwa kati mu'lu' mwabaabakiyilwe na Yesu, nabembe ngabaaleka bayende.

⁷ Bu'kapo, ngabampelekye Yesu yu'lu' mwana mbu'nda no tandika magu'bo gabe panani yake li'nga Yesu atame.

⁸ Bandu baingi baatandike magu'bo gabe mudi'la, na bi'ngi' baatandike ndambi' ya mikongo yabakatike mumigunda yabe.

⁹ Bandu boti babaalongoli nnu'ngi' ya Yesu na babaabile nsu'gu' yake baau'bwiyе malobe gabe kababaya, “Nnu'ngu' alumbilwe! Ayaliwite ywembe ywaisa kwa lina lya Bwana!

¹⁰ Uyaliwite ukulungwa wawisa wa au'ku' bitu Daudi! Nnu'ngu' wa kunani alumbilwe!”

¹¹ Yesu aayingi pakilambo sa Yelusalemu, aayi'i ntawalia mpaka munyumba ya Nnu'ngu' na kukilinga wisowiso kila kili'be. Lakini kwa mwanjaa yaai kitamwiyo, ngayenda Betania pamope na balu' ku'mi na abi'li'.

Yesu aukosya lasi ntini

(Mat 21:18-19)

¹² Pammalau' yake pabaabile kabauma Betania, Yesu yamminyike njala.

¹³ Bai, ngaubona nkongo wa ntini wene maakapi maingi kwa kuutalu. Ngauegelya li'nga aulinge, pi'ngi' kunani yake awesa pata litunda. Lakini paikite papipi nawo, aakibwenili kili'be ila maakapi sika, kwa mwanjaa nsimu wo waai wo pambikali.

¹⁴ Kwa nyo, Yesu ngaukosya lasi nkongo wu'lu' kaubakia, “Tumbulya nambi'yambi' ata milele, mundu kanealye litunda kai' bu'ka kunani yako.” Paabile kalongela go, banamasi' bake bai kabayu'wa.

Yesu ayingya muluwa lwa nyumba ya Nnu'ngu'

(Mat 21:12-17, Luk 19:45-48, Yoa 2:13-22)

¹⁵ Bu'kapo, ngabaika ku Yelusalemu. Yesu paayingi muluwa lwa nyumba ya Nnu'ngu', ngatumbwa kwabi'nganga bandu babasulusage na babapi'mage ili'be muluwa lwo. Aapi'li'ngwi

mamesa ga balu' babati'kwanage mbanje na iti'gu' ya asulusi ba ngunda.

¹⁶ Kai', annyi'ki'tiyeli mundu ywoywoti pi'ta apu'twile kigombo so sulusa paluwa lwa nyumba ya Nnu'ngu'.

¹⁷ Bu'kapo ngaayi'gana mayi'gi'yo gano, "Iandikilweli mu Mayi'gi'yo Mapeleteu panga, 'Nyumba ya Nnu'ngu' yaakemelwa nyumba yo salilya kwa bandu ba mataipwa goti?' Lakini mwenga mwiyu'yite mbango ya apokonyoli!"

¹⁸ Api'ndo ba dini na balimu ba salya pabayu'wine go, baatumbwi pala ndi'la ya kummulaga, lakini bannyogopage kwa mwan-jaa kipi'nga soti sa bandu kisangalage mu'lu' mwaayi'ganage.

¹⁹ Payikite kitamwiyo, Yesu na banamasi' bake ngababu'ka pakilambo si'lu'.

Liya'gano bu'kana na ntini wauyu'mi
(Mat 21:20-22)

²⁰ Pammalau' yake kindai' pabaabile kabapi'ta, baaubweni wu'lu' nkongo wa ntini uyu'mite woti ata ngi'ga yake.

²¹ Petili aaku'mbu'ki makowe gagaalongolile na ngammakia Yesu, "Mwalimu, uulinge wu'lu' nkongo wa ntini wawaaukosi lasi, uyu'mi."

²² Yesu ngaabakia banamasi' bake, "Mupalikwa mumwu'bi'li Nnu'ngu'.

²³ Kakape nimmakianga, mundu ywoywoti mana alongei kwo u'bi'lya na pangali kyukala pamwoyo wake, kakibakia kitu'mbi' si' kiyokoke pakibile kikatu'le mubaali, kakape ilu'a pangika.

24 Kwa nyo nendakummakia, gogoti gamu-galu'ba kamusali, muu'bi'li panga mwenda-gapokya, ago gaalu'a panga ginu.

25 Na pamuyi'ma salya, mana mubile na mayu'mano na mundu ywi'ngi', munsami, li'nga Tati' binu bababile kunani bansami mwenga makosa ginu nyinyonyo."

26 Lakini mwenga mana mukani kwasamya bi'ngi' makosa gabe, Tati' binu ba kunani bansamyali mwenga makosa ginu nyinyonyo.

*Makowe bu'kana na utawala wa Yesu
(Mat 21:23-27, Luk 20:1-18)*

27 Bai, Yesu na banamasi' bake ngabaika kai' Yelusalemu. Yesu paabile katyanga muluwa lwa nyumba ya Nnu'ngu', api'ndo ba dini, balimu ba salya na ayi'mi'li'ki ba bandu baatikunnyendelya.

28 Ngabannaluya, "Upanga makowe ga kwa utawala gani? Na nyai ywakupei utawala wu?"

29 Yesu ngaabakia, "Nilu'a kunnaluya liswali limo, mana muniyangwile, nenga nilu'a kummakia kwa utawala gani nipanga makowe ga.

30 Yoani Ywabatisage aapatike utawala wo batisa bu'ka kwa nyai? Kwa Nnu'ngu' au kwa bandu? Muniyangwe."

31 Nabembe ngabatummbwa laluyana bene na bene kababaya, "Mana tuyangwi panga utawala wake waabu'i kwa Nnu'ngu', aatulaluya, 'Kwa kitumbu saku' mukotwike kumwu'bi'lya?'

32 Kai', tuwesali baya waaumi kwa bandu." (Baayogwipe kipi'nga sa bandu, kwa mwanjaa

boti baau'bi'lile panga Yoani kakape aai nnondoli ywa Nnu'ngu'.)

³³ Bai, ngabannyangwa Yesu, "Tutangiteli." Nembe ngaabakia, "Nanenga nimmakiangali panga nipanga ga kwa utawala waku'."

12

*Lukongo lwa nng'unda wa minjabibu na ali'mi
(Mat 21:33-46, Luk 20:9-19)*

¹ Bu'kapo, Yesu aatumbwi longela makowe ga kwa balu' api'ndo kwo tumya ngongo, "Mundu yumo aapandike minjabibu munng'unda wake na auti'li'ti'kiye lubi'go. Pakati yake aatengenise pandu po komangya minjabibu li'nga ipiye di-vai, na aasengite kisewe. Bu'kapo, ngaakolisa nng'unda wo kwa ali'mi no yabwa mwanja wa kunni'ma wi'ngi'. ² Masu'ba go una pagatimile, ngantuma mpangakasi wake yumo kwa balu' ali'mi li'nga bampei iku'ta ya mauno gake.

³ Lakini balu' ali'mi ngabammoywa mpan-gakasi yu'lu', kunku'mbwa na kunki'li'bu'ya pan-gali kumpeya kikowe sosoti.

⁴ Yu'lu' mwene nng'unda ngantuma kai' mpan-gakasi ywi'ngi'. Yu'lu' nembe ngabanku'mbwa, ngabannumiya muntwe na kumpangya makowe malau muno.

⁵ Mwene nng'unda antumike kai' mpangakasi ywi'ngi', balu' ali'mi ngabammulaga. Bu'kapo ngaatuma bi'ngi' baingi, lakini balu' ali'mi baatikwalumiya na bi'ngi' kwabulaga.

⁶ Mwene nng'unda aaigali na mundu yumo bai, naywembe aai mwana wake ywampendile.

Kuundi'la ngantuma kwa balu' ali'mi kabaya, 'Nitangite panga balu'a kumwisimu mwana wangu.'

⁷ Lakini balu' ali'mi pabamweni kaisa, ngababakiyana, 'Ayu' nga ywalu'a lisi nng'unda wu'. Bai, tummulage na nng'unda wu' upange witu.'

⁸ Bai, ngabammoywa yu'lu' mwana na kummulaga, ntwi wake bautaikuli panja ya nng'unda wa minjabibu."

⁹ Bu'kapo Yesu ngaalaluya, "Bai, yu'lu' mwene nng'unda wa minjabibu alu'a panga buli? Ywembe alu'a isa na kwabulaga balu' ali'mi. Bu'kapo, alu'a kwakolisa nng'unda wu'lu' ali'mi bi'ngi'.

¹⁰ Buli, munasomali Maandiko Mapeleteu gagabaya,

'Liwe lyabalikani asengi,

nambi'yambi' lipangike liwe liku'lu' lya pak-itumembe.

¹¹ Likowe li' libu'i kwa Bwana, nalyembe lya ayabu muno kasitu.' "

¹² Bai, abo api'ndo baapalike ndi'la ya kummoywa Yesu, kwa mwanjaa baatangite panga ngongo yo aalongelyage bembe. Lakini kwa kitumbu sa kukiyogopa kipi'nga sa bandu, ngabakotoka no bu'ka.

Li'pa koli kwa Kaisali

(Mat 22:15-22, Luk 20:20-26)

¹³ Bai, bi'ngi' ba Mafalisayo na bandu ba kipi'nga sa Helode baatumilwe bampi'ndi'ke Yesu kwo pi'tya milongelo yake.

14 Baatikunyendelya na kunnaluya, “Mwalimu, tutangite panga wenga wa mundu wa ukakape. Kai', unnyogopali mundu kwa mwanjaa, uyi'me wa mundu kili'be lili kasako, lakini uyi'gana ndi'la ya Nnu'ngu' kwa ukakape. Tubakiye, panga salya ya Musa yendatuyi'ki'ti'ya li'pa koli kwa Kaisali, nkulungwa wa Roma, au lili? Tupa-likwa tuli'pe au lili?”

15 Lakini kwa mwanjaa aatangite panga bandu balu' anapiki, ngaabakia, “Mwanjaa namani munipi'ndi'ka? Munileti lwela lumo pano li'nga nilulinge.”

16 Ngabannetya lu'lu' lwela. Nembe ngaalaluya, “Kuminyo ku' na lina li' lyaliandikilwe, lya nyai?” Ngabannyangwa, “Kaisali.”

17 Bai, Yesu ngaabakia, “Ga Kaisali mumpei Kaisali na ga Nnu'ngu' mumpei Nnu'ngu'.” Boti baatisangala muno.

Likowe bu'kana na uyu'ki
(Mat 22:23-33, Luk 20:27-40)

18 Bu'kapo, Masadukayo, balu' babakana u'bi'lya panga kubile na lisu'ba lyo yu'yi'lwa kwa awi'li, ngabamwisilya Yesu na kunnaluya,

19 “Mwalimu, Musa aatuandiki panga mundu ywakobike mana awile pangali papa mwana, ipalikwa nnongowe ankobeke aywo nnwawa nng'wi'li'kwa li'nga ampapi nnongowe bana.

20 Bai, kwabile na alongo saba, aywo mmele aakobike nnwawa lakini yu'lu' nnalu'me awile pangali papa mwana.

21 Ywenebi'li' ngankobeka yu'lu' nnwawa, nembe ngawaa kai' pangali papa mwana. Ngaipanga nyinyo kai' kwa nnongo ywenetatu.

22 Na boti saba bankobike nnwawa yu'lu' bu'ka po waa ywi'ngi', lakini baawile pangali papa bana. Kuundi'la, yu'lu' nnwawa nembe ngawaa.

23 Bai, lisu'ba lyo yu'yi'lwa babawile, ywembe aapanga nnyumbo wa nyai, kwa mwanjaa aakobekilwe na balu' alongo boti saba?"

24 Yesu aatikwayangwa, "Mwobite kwa kitumbu so kotoka tanga mwagaandikilwe Mayi'gi'yo Mapeleteu na makakala ga Nnu'ngu'.

25 Kwa mwanjaa awi'li pabaalu'a yu'ka baakobekali wala baaku'ndali, kati mwababile malaika ba kunani.

26 No bu'kana na uyu'ki wa babawile, munasomali mukitabu sa salya ya Musa galu' maandiko gagalongelya bu'kana na si'lu' kiwi'mbi' sasaayakite mwoto? Nnu'ngu' ammakie Musa, 'Nenga na Nnu'ngu' wa Bulaimu, Nnu'ngu' wa Isaki, na Nnu'ngu' wa Yakobi.'

27 Ywembe Nnu'ngu' ywa bandu babawile lili, ywembe Nnu'ngu' wa bandu akoto. Mwenga mutioba muno."

Amuli ngu'lu'

(Mat 22:34-40, Luk 10:25-28)

28 Palu' Yesu pataukanage na Masadukayo, kwabile na mwalimu yumo ywa salya ya Musa, ywembe aatangite panga Yesu aayangwi wiso. Bai, aatikumwegelya na kunnaluya, "Amuli yaku' yaibile ngu'lu' pi'ta yoti?"

²⁹ Yesu aatiyangwa, “Amuli ngu’lu’ nga yi’no, ‘Upi’kani wenga wa Isilaili, Bwana Nnu’ngu’ witu nga Bwana yumo bai.

³⁰ Umpende Bwana Nnu’ngu’ wako kwa mwoyo wako woti, kwa loo yako yoti, kwa malango gako goti na kwa makakala gako goti.’

³¹ Na amuli yenebi’li’ nga yi’no, ‘Umpende ywa papipi yako kati mwawipenda wamwene.’ Ntu’pu’ amuli yi’ngi’ ngu’lu’ kulikoni yi’no ibi’li.’”

³² Yu’lu’ mwalimu ywa salya ya Musa ngam-makia Yesu, “Ulongei wiso Mwalimu, panga Nnu’ngu’ yumo kisake, wala ntu’pu’ Nnu’ngu’ ywi’ngi’ ila ywembe.

³³ Na mundu apalikwa kumpenda Nnu’ngu’ kwa mwoyo wake woti, kwa malango gake goti na kwa makakala gake goti. Nembe apalikwa kumpenda ywa papipi kati mu’lu’ mwaipenda mwene. Makowe go gangama muno kulikoni salaka ya nyama yo langamisa pamwoto, na salaka yi’ngi’ yoti.”

³⁴ Nembe Yesu pamweni aywo mundu ayangwi kwa malango, ngammakia, “Wenga ubileli ku-utalu no yingya muukulungwa wa Nnu’ngu’.” Payomwi longela go, ntu’pu’ mundu ywalowite kunnaluya kai’ Yesu likowe lyolyoti.

*Likowe bu’kana na Kilisitu
(Mat 22:41-46, Luk 20:41-44)*

³⁵ Yesu paabile kayi’gana muluwa lwa nyumba ya Nnu’ngu’, aatilaluya, “Mboni balimu ba salya ya Musa babaya panga Kilisitu mwana wa Daudi?”

³⁶ Daudi mwene kalongoyelwa na Loo Mpele-teu aatibaya,

'Bwana Nnu'ngu' ammakie bwana wangu',
Utame kummalyo gangu',
mpaka panaalu'a kwabi'ka andumu bako pai' ya
magu'lu' gako.'

³⁷ "Daudi mwene ankema Kilisitu 'Bwana.'
Kwa nyo, Kilisitu apangali mwana wake bai, ila
Bwana wake kai'." Si'lu' kipi'nga sa bandu saai
kakimpi'kania kwo napusika.

*Yesu aaking'indya bandu bu'kana na balimu ba
salya*

(Mat 23:1-36, Luk 20:45-47)

³⁸ Mumayi'gano gake aatikwabakia,
"Mwili'ndi'le bu'kana na balimu ba salya ya
Musa, bembe bapenda tyanga bawati makanju
malaso, no penda pangilwa abali na bandu kwa
isima mumasoko.

³⁹ Kai', bembe bapendi tama muiti'gu' ya
nnu'ngi' mumayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu' no
penda isimilwa muiyambo.

⁴⁰ Bapokonywa mali ya alwawa awi'li'ka no
salya sala ndaso li'nga bayu'wanike na bandu.
Kwa kitumbu si', balu'a ukumilwa munomuno."

Salaka ya nnwawa nng'wi'li'kwa

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Yesu aatami papipi na lisanduku lya amana
ya nyumba ya Nnu'ngu', kaalingulya bandu
mwabayi'ya mbanje nkati ya lisanduku li'lu'.
Matayili baingi baayi'i mbanje yambone nkati ya
lisanduku.

⁴² Aaisi nnwawa yumo nng'wi'li'kwa nki'ba,
ngapiya ela ibi'li' bai.

⁴³ Bai, Yesu aakemite banamasi' bake na kwabakia, "Kakape nimmakiana, ayu' nnwawa nng'wi'li'kwa nki'ba, apiyite mbanje yambone muno kulikoni boti babaayi'ile nkati ya lisan-duku lya salaka.

⁴⁴ Kwa mwanjaa bi'ngi' baabawi bu'ka mum-banje yababile nayo, lakini ywembe kwa uki'ba wabile nawo, aapiyite ili'be yoti yabile nayo mumaisa gake."

13

Yesu alongelya bu'kana no bomolelwa kwa nyumba ya Nnu'ngu'

(Mat 24:1-2, Luk 21:5-6)

¹ Yesu paabile kapita bu'ka muluwa lwa nyumba ya Nnu'ngu', yumo ywa banamasi' bake ngammakia, "Mwalimu, lingulya maliwe ga mwagagolwike na mayumba ga maku'lu'!"

² Yesu aatiyangwa, "Mwendagabona mayumba ga maku'lu'? Lyaigalali ata liwe limo panani ya liwe li'ngi', goti gabomwanilwa."

Tabu na ngu'su'mbu'

(Mat 24:3-14, Luk 21:7-19)

³ Yesu paabile atami pa Kitu'mbi' sa Min-jaituni kalingulya ku nyumba ya Nnu'ngu', Petili, Yakobi, Yoani na Andelea ngabannaluya pakiyi'ki'ya,

⁴ "Tulu'ba utubakiye makowe ga gaugabaite gaapangika pakubawi? Na ki'li' gani sasalu'a kutulaya twenga tutange panga makowe go gapalapitya?"

⁵ Yesu ngaabakia, “Mulinguli wiso, mwakane kongelwa na mundu.

⁶ Bandu baingi baaisa kwa lina lyangu' kababaya panga, 'Nenga ngana Kilisitu', na abo baalu'a kwakonga baingi.

⁷ Pamwayu'wa makowe ga ngondo na mayu'yu'to gake kanemwayogope. Makowe go gapalikwa gapiti wi'ti', lakini kuundi'la yene kunaikali.

⁸ Kwa mwanjaa nni'ma waayu'mana na nni'ma wi'ngi', na ukulungwa waayu'mana na uku-lungwa wi'ngi'. Kwalu'a ba na nnendemo wa nni'ma mumatapo mbali'mbali', kai' kwalu'a ba na njala ngu'lu'. Na aga goti gaalu'a panga kati mwalupanga lwu'ngu' lwo papa mwana.”

⁹ “Lakini mwenga mwilinge, kwa mwan-jaa bandu baalu'a kumpeleka kumankama na kunku'mbwa mumayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu'. Mwapelekelwa kwa atawala na akulungwa kwa kitumbu sangu' li'nga mu-nikong'ondeli kwabe.

¹⁰ Ipalikwa abali inannoga ialilwe wi'ti' kwa bandu ba kila nni'ma.

¹¹ Na pamwalu'a boyolelwa no sitakilwa, kanemwaauke kwo wasa galu' gamwalu'a yangwa, mwenga mwalongele likowe lyolyoti lyamwapeyelwa papalu'palu'. Kwa mwanjaa mwalongelali mwenga, ila aalongela Loo Mpeleteu.

¹² Nnongo aansongya nnongowe li'nga abulag-ilwe, na tati' kunsongya mwana wake, nabembe bana baalu'a kwagalambukya abelei babe li'nga babulagilwe.

13 Na bandu boti baalu'a kunsukwa kwa kitumbu sa lina lyangu', lakini ywaalu'a komeya mpaka kuundi'la aalu'a kosopolelwa.

Siki ngu'lu'

(Mat 24:15-28, Luk 21:20-24)

14 “Lakini pamwakibona kili'be sakisukwa Nnu'ngu' na sakileta usapu kiyi'mi'kilwe pandu papeleteu (ywasoma atange), apo babaalu'a ba ku Yudea baabutuki muitu'mbi'.

15 Ywabile panani ya mwagala wa nyumba, kaneauluke yingya nnyumba yendatola kili'be.

16 Na ywabile kunng'unda kaneagalambuke tola likoti lyake, ila apalikwa atile.

17 Bakibona alwawa atopelwe na babayongeya bana masu'ba go!

18 Munnu'be Nnu'ngu' li'nga makowe go gaakane pitya nsimu wa kyuku.

19 Kwa mwanjaa masu'ba go gaapanga ga siki ngu'lu', siki kati yo inapityali apo nsu'gu' tangu' Nnu'ngu' paumbite dunia mpaka li'no, na yapityali kai' katu.

20 Ikapangage Bwana akotwike pu'ngu'ya masu'ba go, ntu'pu' ata mundu yumo ywapele kosopolelwa. Lakini kwa kitumbu sa balu' babasaulilwe na Nnu'ngu', masu'ba go gapu'ngu'yilwe.

21 “Nsimu wo manaitai mundu kammakia, ‘Lingulya, Kilisitu abile pano’ au ‘Abile palu’’, kanemwau'bi'li.

22 Kwa mwanjaa baapitya ‘Kikilisitu’ ba ubu'su' pamope na alondoli ba ubu'su', nabe-mbe baalaya myanju na mangelongelo li'nga

baakonge bandu, kai' mana iwesekine ata balu' babasautililwe na Nnu'ngu'.

²³ Lakini mwenga mwili'ndi'le, nenga nim-makie makowe goti gabile balo ganapityali.

*Isa kwa Mwana wa Mundu
(Mat 24:29-31, Luk 21:25-28)*

²⁴ “Bu'ka pa siki ya masu'ba galu', lisu'ba lyabaa mulubi'ndu' na mwei wapiyali bweya wake.

²⁵ Ndondwa yalu'a tu'mbu'ka bu'ka kumaunde, makakala go goti ga kunani gaalu'a kunyangunya.

²⁶ Apo nga pabammona Mwana wa Mundu kaisa bu'ka kumaunde kwa makakala maku'lu' na utukupu.

²⁷ Nembe aatuma malaika bake li'nga baakongwe baasawile bu'ka mumbande yoti nsese ya dunia, bu'ka kila pandu pa dunia, mpaka kuundi'la ya kunani.

*Mayi'gano ga nkongo wa ntini
(Mat 24:32-35, Luk 21:29-33)*

²⁸ “Kwa nkongo wa ntini mwiyi'gane lukongo lu'no, palu' ndambi' yake paitumbwa ipuka no piya maakapi, mutangite panga nsimu wo li'ma wendaegelya.

²⁹ Namwenga nyinyonyo, pamugabona makowe go kagatumbwa pangika, mutange panga Mwana wa Mundu abile papipi na niango.

³⁰ Kakape nimmakianga, lubelekwo lu'no lwaalu'a pi'tali pangali pitya makowe ago goti.

³¹ Kunani na padunia kwalu'a pi'ta lakini mayi'gi'yo gangu' katu gaapi'tali.

Ntu'pu' ywatangite lisu'ba wala saa

(Mat 24:36-44)

³² “Lakini bu'kana na lisu'ba au saa yi'lu', ntu'pu' mundu ywatangite ata malaika ba kuni wala Mwana, ila Tati' kisabe bai.

³³ Mwili'ndi'le, mukeleke, kwa mwanjaa mutangiteli nsimu wo pawatimya.

³⁴ Yalu'a panga kati mundu ywayabwa mwanja na kwalekya apangakasi bake bayi'mi'like, kila mundu na lyengo lyake, na kummakia nni'ndi'li wa nniango abe minyo.

³⁵ Mukeleke, kwa mwanjaa mutangiteli mwene nyumba alu'a buya pakubawi, pi'ngi' iwesa panga kitamwiyo, meku, bulabula au kindai'.

³⁶ Mwili'ndi'le, mana aaisa kwa kimuimu aakane kunkolya mugonjike lugono.

³⁷ Makowe ganimmakia mwenga, nabakia boti. Mwili'ndi'le!”

14

Ndi'la ya kummulaga Yesu

(Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yoa 11:45-53)

¹ Gaaigali masu'ba gabi'li' bai ika kusi'li'ku'si'li'ku' ya Pasika na ya Makati Gangalu'la, api'ndo ba dini na balimu ba salya ya Musa bapalage ndi'la ya kummoywa Yesu kwa kinunu na kummulaga.

² Kwa mwanjaa baabaite, “Kanetupange likowe li' pa si'li'ku'si'li'ku', bandu baakane panga puyo.”

Yesu apakayilwa mauta ganannungya

(Mat 26:6-13, Yoa 12:1-8)

³ Yesu aabile Betania munyumba ya Simoni ywaabile na matana patumbu. Pabaabile kabalya, nnwawa yumo aayingi nnyumba. Abile na supa ya liwe yaibile na mauta ganannungya gene bei ngu'lu'. Bu'kapo ngati'kwana nkano wa yi'lu' supa no u'lu'ki'ya mauta go panani ya ntwe wa Yesu.

⁴ Bi'ngi' ba bandu babaabile palu' baatiusika muno kwa galu' gaagapangite yu'lu' nnwawa no bakiyana, “Kwa mwanjaa namani nyamana mali kati yi’?”

⁵ Mauta ga galu'e pi'mi'yi'lwa kwa ela yam-bone yo kombwa kwapeya masikini.” Ngabam-mendya aywo nnwawa kwa nyongo.

⁶ Lakini Yesu ngaabakia, “Mboni mwendakumwauya ayu' nnwawa? Munneke! Ywembe anipangi likowe linannoga muno.

⁷ Kwa mwanjaa masikini mwalu'a baa pamope nabo masu'ba goti, kila pamupala kwapeya mwendakwapeya, lakini nenga nalu'a baali pamope na mwenga masu'ba goti.

⁸ Ayu' nnwawa anipangi li'lu' lyaliwesite, aniu'lu'kiye mauta ganannungya li'nga kunibi'ka wiso kwo sikilwa kwangu'.

⁹ Kakape nimmakianga, kwa ngu'mbu'ku'mbu' ya nnwawa yu', likowe lyalipangite lyabayilwa kila pandu paialilwa abali inannoga mudunia yoti.”

*Yuda ayi'ki'tya kunsongya Yesu
(Mat 26:14-16, Luk 22:3-6)*

¹⁰ Yuda Isikalioti, yumo ywa balu' banamasi' ku'mi na abi'li', aayi'i kwa api'ndo ba dini li'nga kunsongya Yesu kwabe.

¹¹ Pabapatike abali yi'lu' baatipulaika muno, nabembe ngabayi'ki'tyana nakwe kumpeya mbanje. Bu'kapo, Yuda ngatumbwa pala lipala linannoga lya kunsongya Yesu.

Kwibi'ka wiso Pasika

(Mat 26:17-25, Luk 22:7-14, 21-23, Yoa 13:21-30)

¹² Lisu'ba lyo yingilya kalamu ya si'li'ku'si'li'ku' ya Makati Gangalu'la, napo nga pabasinjike mwana ngondolo wa Pasika, banamasi' ba Yesu baatikunnaluya, “Upala tuyende kwaku' tukakubi'ki wiso kalamu ya Pasika?”

¹³ Bai, Yesu aatumike abi'li' ba banamasi' bake kaabakia, “Muyende kumisengo, akwo mukankolya nnalu'me yumo apu'twi kibi'ga sa masi'. Mukammi'ngi'ye,

¹⁴ mpaka panyumba yaalu'a yingya, mukam-makie mwene nyumba, ‘Mwalimu alaluya panga sumba sake so li'lya kalamu ya Pasika ywembe na banamasi' bake saku?’

¹⁵ Naywembe aalu'a kunnangya sumba kiku'lu' kugolopwa sakibi'kilwe wiso no nemekelwa, na mwenga mukabi'ke wiso ilyo.”

¹⁶ Banamasi' ngababu'ka yenda kumisengo, ngabakikolya kila kili'be kibile kati mu'lu' mwababakiyilwe na Yesu. Nabembe ngababi'ka wiso kalamu ya Pasika.

¹⁷ Pakiikite kitamwiyo, Yesu na banamasi' bake ku'mi na abi'li' ngabaika pa yi'lu' nyumba.

18 Nabembe pabaabile pakitamo so lya, Yesu aatibaya, “Kakape nimmakianga, yumo pakati yinu alu'a nisongya.”

19 Apo banamasi' bake baatumbwi nyopa ka-balaluyana bene na bene, “Buli, iwesapanga nenga?”

20 Yesu ngaayangwa, “Yumo pakati yinu mwenga ku'mi na abi'li, yu'lu' ywasuyite likati pamope nanenga mukibakuli.

21 Kwa mwanjaa Mwana wa Mundu endawaa kati mu'lu' Maandiko Mapeleteu mwagabaya kwo bu'kana na ywembe, lakini akibona mundu yu'lu' ywansongya! Ilu'e panga nantali kwake akakotoka belekwa.”

Kalamu ya Bwana

(Mat 26:26-30, Luk 22:14-20, 1Kol 11:23-25)

22 Pabaabile kabalya, Yesu aatweti likati ngasukulu Nnu'ngu', bu'kapo aatikulimetwana na kwapeya banamasi' bake kaabakia, “Mutole mulye, yi'no nga yi'ga yangu'.”

23 Bu'kapo, aatweti nnobo wa divai, ngasukulu Nnu'ngu' na kwapeya, boti ngabanywelya munnobo wo.

24 Yesu ngaabakia, “Yi'no nga myai yangu' ya lilagano lya Nnu'ngu' yaiyitanika kwa kitumbu sa baingi.

25 Kakape nimmakianga, tumbulya nambi'yambi' nanywali kai' divai ya njabibu mpaka lisu'ba li'lu' lya Ukulungwa wa Nnu'ngu' panainywa yayambi'.”

26 Nabembe pabayomwi yi'mba mwambo, ngababu'ka yenda ku Kitu'mbi' sa Minjaituni.

*Yesu alondwa panga Petili aalu'a kunkana
(Mat 26:31-35, Luk 22:31-34, Yoa 13:36-38)*

²⁷ Yesu ngaabakia, “Mwenga mwaboti mwanileka, kwa mwanjaa iandikilwe mu Maandiko Mapeleteu,

‘Naalu'a kummulaga nsungi,
na ngondolo boti baalu'a talanganika.’

²⁸ Lakini bu'ka pauyu'ki wangu', naalu'a kunnon-golya yenda ku Galilaya.”

²⁹ Petili ngammakia, “Ata manaitei boti baakuleka, nenga nakuleka lili.”

³⁰ Yesu ngammakia, “Kakape nikubakia, kilo si'no sa li'no njogolo abile balo bi'ka pabi'li, wanikana mala itatu.”

³¹ Lakini Petili ngakong'ondelya baya, “Ata manaitei waa pamope nawenga, katu nakukanali.” Na balu' bi'ngi' boti ngababaya nyinyonyo.

*Yesu asali kukyati' sa Getisemani
(Mat 26:35-46, Luk 22:39-46)*

³² Ngabaika pakyati' sakikemelwa Getisemani, Yesu ngaabakia banamasi' bake, “Mutame pano munili'nde, nenga nendasali.”

³³ Bu'kapo ngantola Petili, Yakobi na Yoani, no tumbwa nyopa no auka.

³⁴ Ngaabakia, “Mwoyo wangu' wenda nyopa muno, ata pipi no waa. Mutame pano, mukeleke.”

³⁵ Bu'kapo ngaegelya nnu'ngi' pasini, ngaitu'ya pai' ukukama. Ngalu'ba kabaya panga mana iwe-sekine, saa yi'lu' ya ngu'su'mbu' impi'ti kuutalu.

³⁶ Ngabaya, “Mwenga mwa Tati! Ntu'pu' sangali kombolwa kasinu, ninnu'ba munibu'ki'ye agu' nnobo wa ngu'su'mbu'. Lakini kaneipange

kati mwanipendi nenga, ila ipange kati mwamupendi mwenga.”

³⁷ Paabuyangine, ngaakolya bagonjike lugono. Ngammakia Petili, “Simoni, ugonjike? Ata keleka kwa lisaa limo bai ukombwili?”

³⁸ Mukeleke no sali li'nga mwakane yingya mumapayilwo, kwa mwanjaa loo ipenda panga makowe manogau, lakini yi'ga yinu nga kigopi.”

³⁹ Ngayenda sali kai' kaki'li'bu'kya mayi'gi'yo gaagalu'galu'.

⁴⁰ Paabuyangine kai' aakwembite bagonjike, kwa mwanjaa minyo gabe gaatopilwe na lugono, na baatangiteli saku' sa kunnyangwa.

⁴¹ Paabuyangine pampanda patatu, ngaabakia, “Balo mukagonja no pu'mu'lya? Ili'ngani lelo! Saa itimile. Mulinguli, Mwana wa Mundu akamuyilwa mumaboko ga bene sambu.

⁴² Muyumuke tubu'ke. Lingulyange, yu'lu' ywapala nisongya aegelile.”

Yesu endaboyolwa

(Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yoa 18:3-12)

⁴³ Yesu paabile balo kalongela, Yuda, yumo ywa balu' banamasi' ku'mi na abi'li', ngaisa pamope na kipi'nga sa bandu babaapu'twi mapanga na mandolonga. Bandu bo baatumilwe na api'ndo ba dini, balimu ba salya ya Musa na api'ndo ba bandu.

⁴⁴ Yuda yu'lu' ywansongya aayomwile kwapeya mwasu wu' kabaya, “Yu'lu' ywanannonia ngaywembe. Mummoywe na kumpeleka kwa kunni'ndi'la.”

⁴⁵ Yuda paikite bai, ngannyendelya Yesu popopo na kummakia, “Mwalimu!” Bu'kapo ngannonia.

⁴⁶ Bai, balu' bandu ngabammoywa Yesu na kuntaba.

⁴⁷ Yumo ywa balu' babaayi'mi pamope na Yesu aasolomwi lipanga lyake na kumpoteka ntumisi wa mpi'ndo nku'lu' ywa dini na kummu'ya lisikilo.

⁴⁸ Bu'kapo Yesu ngaabakia, “Mwisi na mapanga na mandolonga li'nga kuniboywa, baya kwake kati nenga nampokonyoli.

⁴⁹ Masu'ba goti naabile pamope na mwenga kaniyi'gana muluwa lwa Nyumba ya Nnu'ngu', na mwenga muniboywili. Lakini makowe ga gapangike li'nga Maandiko Mapeleteu gatimi.”

⁵⁰ Banamasi' bake boti ngabanneka no tila.

⁵¹ Lakini mwinsembe yumo ywaawati ngu'bo mukibuno, aayendeli kummi'ngi'ya Yesu. Nabembe ngabammoywa.

⁵² Lakini ayo ngu'bo yaatiulika, ngaileka popo no tila abile wausu.

Yesu pa Balasa Liku'lu'

(Mat 26:57-68, Luk 22:54-55, 22:63-71, Yoa 18:13-14,19-24)

⁵³ Nabembe ngabampeleka Yesu kwa mpi'ndo nku'lu' ywa dini na api'ndo ba dini, na ayi'mi'li'ki ba bandu pamope na balimu ba salya ya Musa boti baakongolekine palu'.

⁵⁴ Petili aami'ngi'yite Yesu kwa kuutalu, ngayingya kulua lwa nyumba ya mpi'ndo nku'lu' wa dini, ngatama pamope na ali'ndi'li kayota mwoto.

55 Api'ndo ba dini na boti ba Balasa Liku'lu' Iya Ayahudi bapalage ukong'ondeli li'nga bapate kitumbu sa kummulaga Yesu, lakini baapatikeli kitumbu sosoti.

56 Baingi baapiyite ukong'ondeli wa ubu'su' bu'kana na Yesu, lakini ukong'ondeli wabe walandineli.

57 Ata bi'ngi' baayi'mi kumpikiya ukong'ondeli wa ubu'su' kababaya,

58 “Twenga twannyu'wine kabaya, ‘Nenga nilu'a kwisengwana nyumba yi' ya Nnu'ngu' yaisengilwe kwa maboko ga bandu, na kwa masu'ba gatatu nilu'a kwisenga yi'ngi' yangali sengelwa kwa maboko ga bandu.’”

59 Lakini ata nnyo, ukong'ondeli wabe uyi'ki'tyaniyeli.

60 Bai, mpi'ndo nku'lu' ywa dini ngayi'ma pakatikati ya bandu na kunnaluya Yesu, “Uyangwali ata likowe? Bandu ba bakusitakilya namani?”

61 Lakini Yesu aatami liki, alongeili kikowe sosoti. Mpi'ndo yu'lu' aatikunnaluya kai', “Wenga nga wa Kilisitu, Mwana wa Nnu'ngu' ywalumbilwa?”

62 Yesu ngayangwa, “Nenga nga Naywembe! Kai', mwammona Mwana wa Mundu atami kummalyo ga yu'lu' Bwana Mwene Makakala, kaulu'ka bu'ka kumaunde ga kunani.”

63 Mpi'ndo yu'lu' paayu'wine makowe go, ngapopwana magu'bo gake no baya, “Tupalikwali yendelya pala ukong'ondeli wowoti waubu'kana na mundu yu'.

⁶⁴ Mwabene munnyu'wine mu'lu' mwantukine Nnu'ngu'. Muwasa buli?" Boti ngabamuukumu panga, apalikwa abulagilwe.

⁶⁵ Bu'kapo, bandu bi'ngi' baatumbwi kumunia mmata, baantabite kitambala kuminyo na kunku'mbwa makondi na kummakia, "Londwa, nyai ywakuku'mbwile!" Nabembe ali'ndi'li baamoywi Yesu na kunku'mbwa mbande.

Petili ankana Yesu

(Mat 26:69-72, Luk 22:56-62, Yoa 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Petili paabile balo pai' kulua, yumo ywa atumisi alwawa ba mpi'ndo nku'lu' wa dini aaikite palu'.

⁶⁷ Paamweni Petili kayota mwoto, aatikuningulya na kummakia, "Ata wenga nyinyonyo waabile pamope na Yesu wa ku Nasaleti."

⁶⁸ Lakini Petili aatikana kabaya, "Nigatangiteli makowe gaugabaya wenga katu!" Bu'kapo Petili aayi'i mpaka paniango wa kuluwa. Apo, njogolo ngabi'ka.

⁶⁹ Yu'lu' ntumisi nnwawa, paamweni kai' Petili aatumbwi kai' kwabakia bandu babaayi'mi po, "Mundu yu' nga yumo mukipi'nga sabe!"

⁷⁰ Lakini Petili aatikana kai'. Bu'ka po baliya pasene, bandu babaayi'mi po ngabammakia Petili, "Kakape wenga wa yumo ywabe, kwa mwanjaa wenga wa mundu wa Galilaya!"

⁷¹ Bai, Petili aatumbwi longela kalapangya panga, "Nintangiteli mundu yu' ywamunnongelya."

⁷² Popopo, njogolo ngabi'ka pampanda pabi'li'. Bai, Petili ngaku'mbu'kya mu'lu' mwaabakiyilwe

na Yesu panga, “Pangali njogolo bi'ka pabi'li', wanikana patatu.” Na, paliku'mbu'ki lyo, aatumbwi li'la muno.

15

Yesu apelekelwa kwa Pilato

(Mat 27:1-2, 11-14, Luk 23:1-5, Yoa 18:28-38)

¹ Kindai' bulabula, api'ndo ba dini, ayi'mi'li'ki ba bandu, balimu ba salya ya Musa na api'ndo boti ba Balasa Liku'lu' lya Ayahudi batami kitamo no yi'ki'tyana. Bantabite Yesu, ngabampeleka na kunkamukia kwa Pilato.

² Pilato aannalwiye Yesu, “Wenga nga wankulungwa wa Ayahudi?” Yesu ngayangwa, “Wenga ngawaubaya.”

³ Nabembe api'ndo ba dini bansitaki Yesu kwa makowe gambone.

⁴ Bai, Pilato ngannaluya kai', “Wenga uyangwali ata likowe limo? Lingulya makowe ga goti gabakusitakilya!”

⁵ Lakini Yesu aayangwili ata likowe lyolyoti, na Pilato mwene aatisangala.

Yesu aukumilwa kiwo

(Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yoa 18:39-19:16)

⁶ Yaai mimu yabe panga kila paika si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika, Pilato aayu'gu'lyage ntabilwe yumo ywabansawi bene bandu.

⁷ Nsimu wo, kwabile na mundu yumo ywakemilwe Balaba, aabile ntabilwe pamope na aine bi'ngi' babaapangite makosa go bulaga bandu no kana kwiyu'wa silikali.

⁸ Bandu baingi bannyendeli Pilato li'nga kunnu'ba aapangi kati mwaibile mimu yake.

⁹ Pilato ngaalaluya, "Mupala ninnyu'gu'lyange ayu' nkulungwa wa Ayahudi?"

¹⁰ Aalongei nyo kwa mwanjaa aatangite panga api'ndo ba dini bampelike Yesu kasake kwa kitumbu sa kummi'kya bwigu bai.

¹¹ Lakini api'ndo ba dini ngabaasopa bandu li'nga bannu'be Pilato aayu'gu'li Balaba.

¹² Pilato aatikwalaluya kai', "Bai, mupala ni-pange namani na ayu' mundu ywamunkema nkulungwa wa Ayahudi?"

¹³ Ngabapanga ndu'ti kababaya, "Abambilwe munsalaba!"

¹⁴ Pilato ngaalaluya, "Aapangite likosa gani?" Lakini baayongiye panga ndu'ti kababaya, "Abambilwe!"

¹⁵ Pilato kwo pala kwapulaisa bandu, ngaayu'gu'lya Balaba no amulisa Yesu aku'batilwe mikwasu na kunkamukiya kwa asikali li'nga abambilwe munsalaba.

*Yesu asalangilwa na asikali
(Mat 27:27, Yoa 19:2-3)*

¹⁶ Bu'kapo, asikali ngabampeleka Yesu kun-yumba ya liwali no kema kipi'nga soti sa asikali.

¹⁷ Banng'walike Yesu ngu'bo yene lukanda lwa sambalau no lu'ka kapiya ya mimimwa na kunng'walika muntwe.

¹⁸ Ngabatumbwa kumpanga abali kwa kunsalanga, "Ukayumuka, Wankulungwa wa Ayahudi!"

¹⁹ Ngabanku'mbwa muntwe kwa nnai, kumunia mmata, na kunkilikitya nnu'ngi' yake.

²⁰ Bu'ka pa kunsalanga, ngabammula yi'lu' ngu'bo ya sambalau na kunng'walika ngu'bo yake, bu'kapo ngabampeleka kummamba.

Bambilwa kwa Yesu

(Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yoa 19:17-27)

²¹ Pabaabile kabampeleka, baakwembine na mundu yumo ywaakemilwe Simoni, mwenekaya wa Kulene kauma kunng'unda. Aywo aai tati' ywa Alekisanda na Rufo, ngabanni'ndi'ndi'lya aupu'twe nsalaba wa Yesu.

²² Bu'kapo ngabampeleka Yesu mpaka pandu papaakemilwe Golgotha, ilombolya Pandu pa Lipakala lya Ntwe.

²³ Bampei divai yaiyangabanilwe na manemane, lakini ywembe aakani nywa.

²⁴ Bu'kapo ngabammamba munsalaba no bagana magu'bo gake kwo ng'andya mpumbe, li'nga batange panga ngu'bo gani yaipalikwa kila mundu apate.

²⁵ Yaai musaa itatu ya kindai' paabambilwe munsalaba.

²⁶ Lyaandikilwe lilu'nga bu'kana no sitakilwa kwake lyalyaandikilwe, "Nkulungwa wa Ayahudi."

²⁷ Kai' apokonyoli abi'li' baabambilwe pamope na Yesu munsalaba, yumo kunki'ya na ywi'ngi' kummalyo.

²⁹ Bandu babaabile kabapi'ta palu', ngabatikatika mitwe na kumpwi'wa kababaya, "Kumbe! Wenga waupalage kuibomwana

nyumba ya Nnu'ngu' na kuisenga kai' kwa masu'ba gatatu,

³⁰ wiuluye munsalaba li'nga wikosopoli wamwene!”

³¹ Nyinyonyo na api'ndo ba dini pamope na balimu ba salya ya Musa ngabankeneka Yesu kababakiyana, “Aakosopoli bi'ngi', lakini kwikosopoliya mwene akombwali!

³² Ati' ywembe aibaya nga Kilisitu, nkulungwa wa Isilaili! Lelo, aiuluye mwene munsalaba li'nga na twenga tupate lola na kumwu'bi'lya.” Nabembe babaabambilwe nakwe mumisalaba yabe, ngabampwi'wa.

Yesu awi'lya munsalaba

(Mat 27:45-56, Luk 23:44-49, Yoa 19:28-30)

³³ Na payikite saa sita ya muntwekati mpaka saa tisa, lubi'ndu' lwauwi'ki'li nni'ma woti.

³⁴ Na paikite saa tisa, Yesu aau'bwiyelilobe kakemelya, “Eloi, Eloi, lema sabakitani?” Lom-bolya, “Nnu'ngu' wangu', Nnu'ngu' wangu', mboni utenileka?”

³⁵ Bi'ngi' ba bandu babaayi'mi po pabayu'wine go, baatibaya, “Mumpi'kani, ankema Eliya.”

³⁶ Mundu yumo ngabutuka lubi'lo yenda suya mukasiki na kwitabya munnai. Bu'kapo ngamwu'bu'ki'ya Yesu li'nga anywe, kabaya, “Munneke, tulole mana Eliya alu'a isa kumuluya bu'ka munsalaba.”

³⁷ Lakini Yesu aau'bwiyelilobe liku'lu', ngay-omoka.

³⁸ Bai, panjia munyumba ya Nnu'ngu' ngaipop-wanika itema ibi'li', bu'ka kunani mpaka pai'.

39 Mpi'ndo yumo ywa asikali ywaayi'mi nnu'ngi' ya Yesu paibweni mu'lu' mwayomwike, ngabaya, “Kakape mundu yu' aai Mwana wa Nnu'ngu'!”

40 Kwabile na alwawa babalingulyage kwa kuutalu. Mukipi'nga sabe aai Malia Makatalena, Malia mau' bake Yakobi nnunawe Yose, na nnwawa ywi'ngi' Salome.

41 Alwawa ba nga balu' babammi'ngi'yite Yesu na kuntumikia nsimu waabile Galilaya. Alwawa bi'ngi' baingi babammi'ngi'yite mpaka Yelusalemu baabile po nyinyonyo.

Sikilwa kwa Yesu

(Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yoa 19:38-42)

42 Paikite kitamwiyo, lyaa lisu'ba lyo yingilya Sabato ya Ayahudi.

43 Kwabile na Yusupu wa Alimataya, mundu mwene isima mu Balasa Liku'lu', kai' api'kanilyage isa kwa Ukulungwa wa Nnu'ngu'. Kwa nyo, Yusupu ngayenda lu'ba ntwi wa Yesu kwa Pilato pangali yogopa.

44 Pilato aatisangala payu'wine panga Yesu awile. Ngankema yu'lu' mpi'ndo ywa asikali na kunnaluya panga kakape Yesu awile.

45 Pilato pabakiyilwe na yu'lu' mpi'ndo ywa asikali panga Yesu awile, ngannyi'ki'ti'ya Yusupu yenda kuutola ntwi wake.

46 Apo Yusupu ngapi'ma sanda uu, na kuulukiya pai' ntwi, na kuuti'li'ti'ki'ya sanda. Ngaubi'ka ntwi wo mulisiko lyalisongilwe mumpi'mbi'. Bu'kapo, ngaimbilikia liwe liku'lu' paniango wa lisiko.

⁴⁷ Nabembe Malia Makatalena na Malia mau' bake Yose baapabweni pandu pabanng'onjike.

16

Yu'ka kwa Yesu

(Mat 28:1-8, Luk 24:1-12, Yoa 20:1-10)

¹ Paliyomwike lisu'ba lya Sabato, Malia Makatalena, Malia mau' bake Yakobi, na nnwawa ywi'ngi' Salome baapi'mite mauta go sikya li'nga bakaupakaye ntwi wa Yesu.

² Jumapili kindai', lisu'ba kalitumbwa pita, ngabayenda kulisiko.

³ Nabembe baai kababakiyana, “Nyai ywakombwa kulinokwa li'lu' liwe bu'ka munniango wa lisiko?”

⁴ Lakini pabalingulile, ngabalibona li'lu' liwe liku'lu' linokolilwe pambwega.

⁵ Pabaabile kabayingya mulisiko, ngabankolya mwinsembe yumo aweti nganju uu, atami kum-malyo, nabembe ngabang'ang'amuka.

⁶ Lakini mwinsembe yu'lu' ngaabakia, “Kane-mung'ang'amuke! Mumpala Yesu wa ku Nasaleti ywaabambilwe munsalaba. Ywembe ayu'kite, abileli pano. Mulinguli, pano nga pandu pabammi'kite.

⁷ Lakini nambi'yambi' muyende mukaabakiye banamasi' bake pamope na Petili panga endalongolya yenda ku Galilaya, namwenga mukammona kwo kati mu'lu' mwaamakiye.”

⁸ Bai, baapitike mulisiko no butuka lubi'lo ku'no kabalendema no sangala muno. Nabembe

bammakiyeli mundu ywoywoti kwa mwanjaa baatiyogopa.*

Yesu ampitya Malia Makatalena
(Mat 28:9-10, Yoa 20:11-18)

⁹ Yesu paayu'kite, yaai kindai' lisu'ba lyo tum-bulya yuma. Aampiti wi'ti' Malia Makatalena, yu'lu' ywammi'ngite moka saba.

¹⁰ Malia ngayenda kwabakia balu' babaabile pamope na Yesu. Na paikite aayi'i kwakolya kabalombola no li'la.

¹¹ Lakini, pabayu'wine panga Yesu ayu'kite na Malia Makatalena aamweni, baau'bi'li lili.

Yesu aapitya banamasi' abi'li'
(Luk 24:13-35)

¹² Bu'kapo banamasi' abi'li' baabile kabayenda kumigunda, Yesu ngaapitya abile agalambwike kuminyo.

¹³ Nabembe baatibuyangana na kwabakia banamasi' bi'ngi' makowe galu', lakini nyinyonyo baau'bi'li lili.

Banamasi' bendatumilwa
(Mat 28:16-20, Luk 24:36-49, Yoa 20:19-23, Mat 1:6-8)

¹⁴ Kuundi'la, Yesu aapiti balu' banamasi' ku'mi na yumo pabaabile kabalya kilyo. Aatik-wakalipya kwa kitumbu so kotoka u'bi'lya kwabe na unonopau wa myoyo yabe kwo kana kwau'bi'lya balu' babaamweni bu'ka pa uyu'ki wake.

* **16:8** Maandiko gi'ngi' ga kwai'mbu' gayomolya Injili yi'no 8

¹⁵ Bu'kapo ngaabakia, “Muyende mudunia yoti mukaale abali inannoga kwa kila mundu.

¹⁶ Ywau'bi'lya no batisilwa aalu'a kosopolelwa, lakini ywaakotoka u'bi'lya aaukumilwa.

¹⁷ Na boti babaalu'a u'bi'lya baalaya myasu yi'no. Kwo tumya lina lyangu', baalu'a bi'nga moka, baalongela kwa luga yayambi'.

¹⁸ Kai', baakamwa nng'ambo kwa maboko gabe, ata mana banywile kili'be sene sumu baasulikali katu, baabi'ka moko gabe panani ya atamwe, nabembe baayu'yu'ki'lwa.”

Yesu au'bu'yi'lwa kunani

(Luk 24:50-53, Mat 1:9-11)

¹⁹ Bwana Yesu paayomwi longela nabo makowe go, ngakatuyilwa yenda kunani no tama kummalyo ga Nnu'ngu'.

²⁰ Nabembe banamasi' bake ngabayenda ala abali yake kila pandu. Bwana Yesu aapangite lyengo pamope nabo na kulikangamaya liyi'gi'yo lyake kwa myasu yayaayi'i pamope na liyi'gi'yo lyo.

Injili ya Yesu
Matumbi: Injili ya Yesu Mwaiandikilwe na Luka
Portions

copyright © 2017 Pioneer Bible Translators

Language: Matumbi

Contributor: Pioneer Bible Translators

For more information, visit pioneerbible.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025

82b7e8f8-3527-586f-8e99-1862b2f2e12c